



KRAGERØ KOMMUNE



KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2020 - 2024



1.	FORMÅLET MED EN KOMMUNAL PLANSTRATEGI.....	3
1.1	Lovbestemmelsen i § 10-1 i plan og bygningsloven – om kommunal planstrategi.....	3
1.2	Kommunal planstrategi skal være et verktøy for politikkutforming og bedre kommunal planlegging.....	3
	Plansystem og plansyklus:.....	4
2.	NASJONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER.....	5
	FNs bærekraftmål.....	5
	Effektive og kunnskapsbaserte planprosesser er et mål for all type planlegging.....	6
	Utvikling, vekst, velferd og bærekraft.....	6
	Gode steder å bo og leve.....	6
	Statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser.....	7
3.	REGIONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER.....	7
	Regionale utfordringer og problemstillinger.....	8
	Vurdering av regionale planer av betydning for revisjon av kommuneplan.....	9
4.	UTFORDRINGSBILDE I KRAGERØ 2020.....	10
4.1	Generelt bilde av situasjonen.....	10
4.2	BEFOLKNINGSUTVIKLING og DEMOGRAFI.....	12
	Befolkningsnedgang; -fødselsbalanse, aldrende befolkning og fraflytting.....	13
	Befolkningsprognoser	14
	Nedgang i folketallet og demografiske endringer – noen forklaringer.....	16
	Fødselsbalansen påvirkes betydelig.....	16
	Innvandringens betydning for folketallsutviklingen.....	16
	Folketall og demografi og revisjonsbehov i kommuneplan.....	17
4.3	FOLKEHELSE og LEVEKÅR.....	18
	Folkehelsebarometeret 2020.....	18
	Kommentarer til noen enkeltresultater i folkehelsebarometeret.....	20
	NAV – kommune - sosialtjenester.....	20
	Helse- og omsorgstjenestene.....	21
4.4	BARN og UNGE – OPPVEKST OG UTDANNING.....	22
	Helsestasjon (HS) og skolehelsetjenesten (SH).....	22
	Barnehage.....	23
	Grunnskole.....	23
	Barnevern.....	23
	Kompetanse og integrering.....	24
	Barn og unge – litt fritid, litt framtid og litt generelt.....	25
4.5	NÆRINGSLIV og ARBEIDSPLASSER.....	27
	Arbeidsledigheten.....	28
	Utenforskapet – helt eller delvis utenfor arbeidslivet.....	28

Pendling og «regionsforstørring»	29
Infrastrukturtiltak av lokal og regional betydning for næringsliv og bosetting.	30
Plansituasjonen for næringsliv og arbeidsplassarbeidet.	31
4.6 Klima og energi – natur og miljø	31
Naturmangfoldet og sårbare sjø-, vann-/vassdrag og landområder.	33
Kulturlandskap	34
Kragerø som nasjonalparkkommune	34
Friluftslivområder – behov for oversikter for plan og for bruk	35
Grønnstruktur og vedtak om slik plan	35
Kulturminner og kulturverdier	35
Massedeponi.....	35
Samfunnssikkerhet og beredskap	36
4.7 KOMMUNALE TJENESTER	36
Målsettinger	36
Utfordringer	36
Kommunal økonomi i 2020	37
Kompetanse og rekruttering.....	39
5. KOMMUNEPLANREVISJON	39
5.1 Kommuneplanens samfunnsdel.....	39
5.2 Kommuneplanens arealdel	39
6 Oppsummering av planstatus og planbehov medio 2020:	41
Planer til samfunnsplandelen som utgår, er gjennomført eller er revidert i planstrategiperioden 2016–2020	41
PLANSTATUS 2020 - for planer som er i bruk, nye planer under arbeid eller revisjon pr. 30.6. 20 - og nye planforslag.	42

1. FORMÅLET MED EN KOMMUNAL PLANSTRATEGI

1.1 Lovbestemmelsen i § 10-1 i plan og bygningsloven – om kommunal planstrategi.

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

1.2 Kommunal planstrategi skal være et verktøy for politikkutforming og bedre kommunal planlegging.

Formålet med utarbeidelsen av en kommunal planstrategi er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Kommunal planstrategi erstatter det obligatoriske kravet til rullering av kommuneplanen som lå i tidligere plan- og bygningslov (PBL 1985).

Planstrategien setter et sterkt fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Dette er også nedfelt i plan- og bygningsloven §3-1 tredje ledd om oppgaver og hensyn i planlegging etter loven.

Den kommunale planstrategien er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Et viktig siktemål er å styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres. Arbeidet med kommunal planstrategi vil gi en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov slik at kommunen bedre kan møte de aktuelle utfordringene.

Gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien skal det nye kommunestyret ta stilling til om kommuneplanen helt eller delvis skal revideres. Planstrategien er også et egnet verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlede planbehov i kommunestyreperioden knyttet til kommunedelplaner, tema- og sektor(fag)planer.

Kommunal planstrategi skal utarbeides og vedtas ett år etter at kommunestyret er konstituert.

Fylkestinget skal i løpet av den samme perioden vedta en regional planstrategi som skal avklare de regionale planbehovene. Denne samtidigheten åpner for bedre samhandling om planoppgaver, og i tillegg en bedre oppfølging av vedtatte planer, som går på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Fylkeskommunen bør i samarbeid med kommunene utarbeide et opplegg som sikrer samordning.

Kommunal planstrategi er en viktig arena for å drøfte og avklare behov for interkommunal planlegging. Dette kan gjelde både innenfor arealplanlegging og tjenesteyting.

Den kommunale planstrategien er ikke en plan. Kommunal planstrategi er følgelig ikke en arena for å vedta mål og strategier, men å vurdere utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon som grunnlag for å prioritere ulike planbehov i kommunestyreperioden.

I arbeidet med planstrategien kan den nyvalgte planmyndigheten (kommunestyret og/eller formannskapet) gjøre seg kjent med gjeldende planer og å drøfte utfordringer og kritiske sider ved samfunnsutviklingen. Det generelle eller overordnede spørsmålet vil være: - hva er de viktigste utfordringene i en ønsket samfunnsutvikling og hvilke planer har vi og eventuelt trenger vi for å møte disse på en målrettet og kunnskapsbasert måte?

Arbeidet med kommunal planstrategi skal altså:

- Dokumentere utviklingstrekk på sentrale samfunnsområder.
- Identifisere utfordringer i forhold til ønsket samfunnsutvikling kommunalt og regionalt.
- Framskaffe oversikt i vedtatte planer som fungerer godt og som kan videreføres uten endringer.
- Få oversikt over hvilke områder det er behov for revisjon av vedtatte planer.
- Få oversikt over hvilke områder det er behov for å undersøke nærmere, vurdere nye planbehov og eventuelt vedta om det skal utarbeides nye planer.

Med dette som kunnskapsgrunnlag kan planmyndigheten gi administrasjonene i oppdrag å arbeide med prioriterte planoppgaver i kommunestyreperioden. En del av vurderingen vil også være å tilpasse planaktiviteten til rammefaktorer som plan- og eventuelt utredningskompetanse, arbeidskapasitet og økonomi.

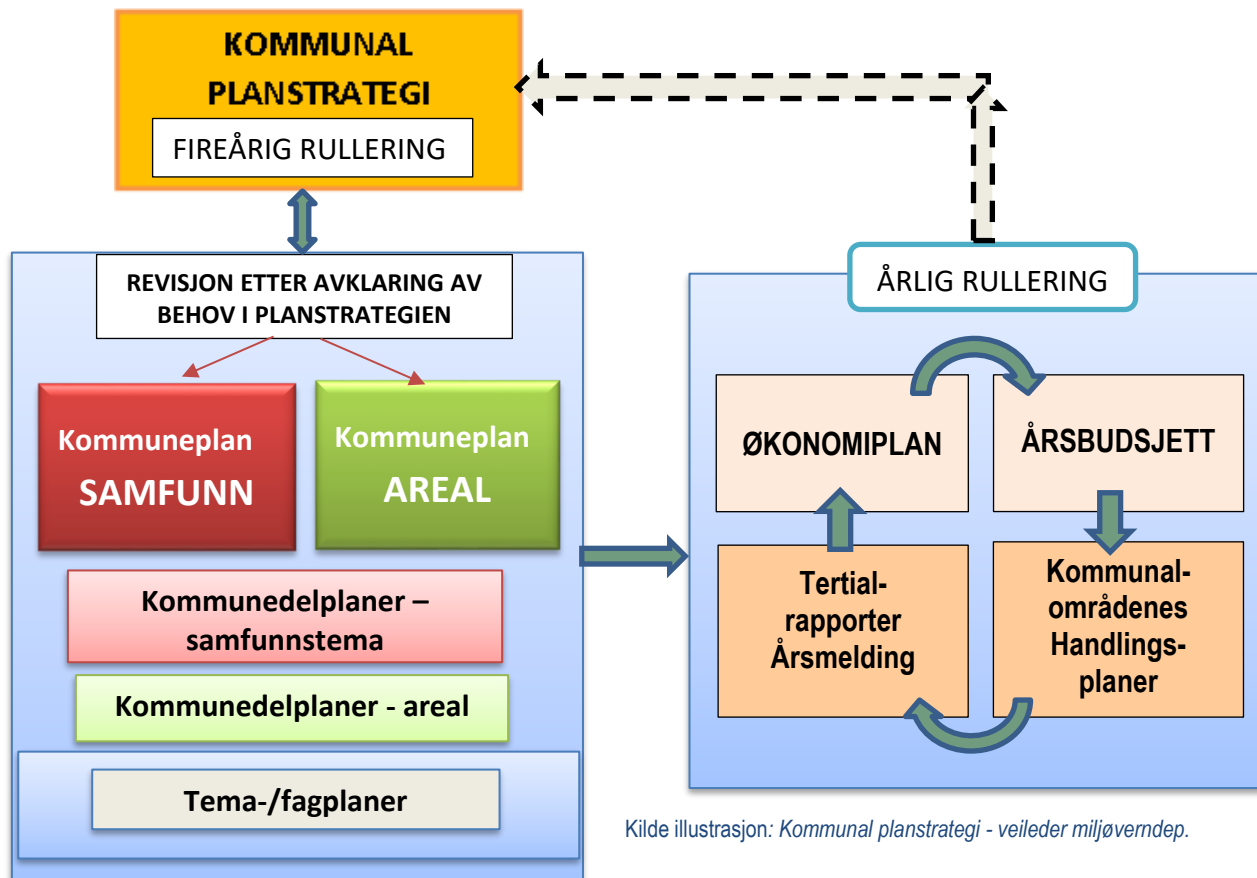
Planloven framhever at arealdelen i kommuneplanen er et viktig virkemiddel for å nå samfunnspolitiske mål. Den kommunale planstrategien skal inneholde en arealstrategi som er i samsvar med målsettinger for samfunnsutviklingen og arealbruk. Planstrategien er også en viktig arena for å drøfte og avklare behov for regionalt og interkommunalt samarbeid i planleggingen.

Planstrategien er retningsgivende for kommunens planlegging og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere. Det kan ikke fremmes innsigelse mot kommunal planstrategi.

Plansystem og plansyklus:

Modellen nedenfor oppsummerer forholdet mellom kommunal planstrategi og det kommunale plansystemet (planhierarkiet):

Figur 1



Kilde illustrasjon: Kommunal planstrategi - veileder miljøverndep.

Pilene i figuren over viser sentrale sammenhenger mellom planer i kommunens plansystem. Regelen er at langsiktige overordnede planer gir føringer for mer avgrensede og detaljerte planer. Loven vektlegger forbindelser mellom planer og at planer skal tas i bruk. Dette sikres ofte best ved at planer kobles til underliggende handlingsprogram, handlings- eller tiltaksdel. Den viktigste forbindelsen er mellom kommuneplanens samfunnsdel og den årlige behandlingen av den fireårige handlingsplan (økonomiplan), årsbudsjett og virksomhetsplaner. Det er for øvrig ikke bare samfunnsdelen som er førende for de prioriteringene som foretas i kommuneplanens handlingsdel. Viktige føringer kommer også fra kommuneplanens arealdel og andre kommunedelplaner (tema-/fagplaner). Disse planene skal være basert på samfunnsdelen, men de gir mer detaljerte føringer innenfor en sektor (enhet), et tema eller, i forhold til arealdelen – f.eks. geografiske områder.

2. NASJONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER

Regjeringen legger hvert fjerde år fram [nasjonale forventninger](#) til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer som følge av denne. På denne måten medvirker også statlige myndigheter i det regionale- og kommunale planarbeidet.

I dette kapitlet gjøres en oppsummering av et relativt omfattende forventningsdokument fra regjeringen.

I forordet til forventningsdokumentet ligger følgende føringer:

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vårtids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

FNs bærekraftsmål

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling.

Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise veg mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

I forventningsdokumentet vises/symboliseres bærekraftmålene slik:

Figur 2



Med utgangspunkt i bærekraftmålene, vektlegger regjeringen fire utfordringsområder:

- *Å skape et bærekraftig velferdssamfunn*
- *Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning*
- *Å skape et sosialt bærekraftig samfunn*
- *Å skape et trygt samfunn for alle.*

Effektive og kunnskapsbaserte planprosesser er et mål for all type planlegging

Forventningsdokumentet fra regjeringen (2015 og 2019) peker på nye muligheter i plan- og bygningsloven for å kunne forenkle og effektivisere framtidige planprosesser i regional og kommunal planlegging. Tilrettelegging for involvering så tidlig som mulig av innbyggere og involverte parter når et planarbeid skal igangsettes, poengteres. Med tilrettelegging menes lett tilgjengelig materiale (god lesbarhet), illustrasjoner, skisser og modeller der det er tjenelig, og at innbyggere og involverte/berørte parter på enkelt vis kan orientere seg. Og det skal være uproblematisk å komme med tilbakemeldinger for alle når det er ønskelig. Ved planer for store endringer og planer med vesentlig betydning for manges interesseområder og for felles samfunnsfunksjoner er utfordringen å kunne involvere tidlig nok. Målet er å avklare forhold så tidlig som mulig for å unngå konflikter og å gjøre planprosessenes varighet så kort som mulig. Regjeringen understreker at god tilrettelegging og tidlig involvering også vil bidra til å heve kvaliteten på planarbeidet, og det vil bidra til kortere og dermed også kostnadsbesparende planprosesser som er tjenelig for alle. Det understrekes at planer i følge Plan- og bygningsloven skal følge et planprogram som skal ivareta medvirkning, organisering, framdrift og vesentlige innholdspunkter i tråd med intensjonene bak effektive og kunnskapsbaserte planprosesser.

Regjeringen forutsetter at regionale og kommunale myndigheter har nødvendig tilgang på digitale verktøy og kompetanse. Dette gjelder alt fra tilrettelagte nettsider, kartverk, (hovedkart og temakart), eByggesakstandard, plandata og planregister, fakta og dokumentasjon, søknadsskjema, veiledninger, elektroniske tilbakemeldingssystemer osv.,osv.

Utvikling, vekst, velferd og bærekraft

Regional og kommunale myndigheter skal innenfor målene om å redusere utslipp av klimagasser, beredskap mot klimaendringens konsekvenser, kulturminne- og landskapsvern, stimulere til verdiskapning og næringsutvikling. Det skal, tilpasset regionale og lokale muligheter legges til rette for grønn omstilling, vekst i nye arbeidsplasser og et inkluderende arbeidsliv. Det understrekes at det i all lokal arealforvaltning må utarbeides god planer for å sikre nødvendig areal til disposisjon for å nå utviklingsmål uten at relevante bærekraftsmål blir satt til side eller nedprioritert. Naturmangfold, jordvern, landbruk, havbruk, vannkvalitetet, kulturminneforvaltning, fritid og allmennhetens tilgang til naturen skal ivaretas når arealer skal tas i bruk til endrede eller nye formål. Dette forutsetter god lokal kompetanse og gode planverktøy, og det forutsetter at risiko- sårbarhetsanalyser legges til grunn og brukes i planleggingen.

Kommunene skal gjennom fortetting og transformasjon legge til rette for høy arealutnyttelse i byområder. Det skal legges til rette for og arbeides for kvalitet i omgivelsene gjennom vekt på arkitektur, kulturmiljøer, byrom, grønnstruktur og andre miljøverdier.

Lokalisering av boliger og arbeidsplassvirksomheter vurderes i sammenheng med eksisterende eller framtidige kollektivknutepunkt.

Gode steder å bo og leve

Gode lokalsamfunn er trygge, helsefremmende og inkluderende. Det skal tilrettelegges for bo- og boligområder som stimulerer til fysisk aktivitetet, aktiv fritid og sosialt samkvem. God overordnet og helhetlig planlegging skal ta hensyn til og vil kunne bidra til at utsatte barn og unge får et godt tjenestetilbud gjennom barnehage, skole og fritid.

Regjeringen understreker hvor viktig det er at kommunene legger til rette for at alle som ønsker det, skal kunne eie sin egen bolig. Det samme gjelder kommunenes ansvar for å tilpasse framtidens boligløsninger for alle. Hensynet til alder, økonomisk situasjon og personer med nedsatt funksjonsevne er vesentlig del av et lokalsamfunns boligpolitikk og boligplanlegging. *Regjeringen er opptatt av at lokal boligpolitikk er integrert i kommunens strategi for samfunnsutvikling, der ulike behov sees i sammenheng.* (Nasj.forventninger til osv. 2019 – 2023 s.26)

Videre skal kommunene aktivt planlegge for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidra til å jevne ut sosiale forskjeller. Gjennom folkehelseperspektivet skal kriterier for god fysisk og psykisk helse for alle fremmes. Gjennom planleggingen ivaretas dette bl.a. ved at omgivelser og bebyggelse skal følge krav til universell utforming og at by- og bomiljø skal være aktivitesfremmende og attraktive. Planlegging for attraktivitet i denne sammenheng betyr vektlegging av arkitektur med utgangspunkt i stedenes kulturhistoriske elementer, kvalitet i bygninger og omgivelser og viktige landskapstrekk.

Statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser¹

Utover retningslinjer, bestemmelser, forskrifter og prioriterte områder/tema i plan og bygningsloven, legger regjeringen følgende statlige planer og planretningslinjer til grunn for regional-, kommunal- og lokal planlegging:

- Rikspolitiske retningslinjer for vernedede vassdrag
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging
- Statlige planretningslinjer for planlegging i sjøområder

3. REGIONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER

I skrivende stund foreligger forslag til regional planstrategi for perioden 2020 – 2024 til høring. Høringsfristen er satt til 21.sept. 2020. Denne tar for seg planstatus i den nylig gjennomførte fylkessammenslåingen mellom Vestfold og Telemark. Forslaget til Regional planstrategi 2020-2024 bygger på et kunnskapsgrunnlag fra august 2019 med tittelen «Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling». Regional planstrategi 2020 – 2024 forventes ikke vedtatt før i november 2020. Det må derfor tas forbehold om endringer. Men siden forslag til regional planstrategi bygger på nevnte kunnskapsgrunnlag, antas det at tematikk, hovedmomenter og overordna prioriteringer i høringsdokumentet i all hovedsak blir med videre i den endelige planstrategien for Vestfold og Telemark.

Den regionale planstrategiens tittel er Å utvikle Vestfold og Telemark. Undertittelen er lik fylkeskommunens satsningsområde og lyder slik: – *verdiskaping gjennom grønn omstilling*.

Fylkeskommunene må følge opp statlige myndigheters føringer for planarbeidet med FN's 17 bærekraftsmål som utgangspunkt. FN's 17 bærekraftsmål er i global sammenheng vurdert som nødvendige for å favne bredt nok for å kunne løse eller redusere alle lands samlede utfordringer. Fylkeskommunene, som kommunene, vil likevel finne det mest tjenelig og effektivt å gjøre noen utvalg av bærekraftsmålene tilpasset regionale og lokale utfordringer.

I den regionale planstrategien vurderes disse bærekraftsmålene som de viktigste for å treffe Vestfold og Telemarks utfordringer og målsettinger:

¹ Det foreligger for tiden ingen gjeldende statlige planbestemmelser.

Figur 3



Ved å ha fokus på de riktige områdene innenfor bærekraftsbegrepet så mener man det skal være mulig å utøve lokal og regional politikk med *global relevans* og *lokal effekt*.

Bærekraftsmål 17 vil kunne omhandle strategisk(e) valg av metoder i arbeidet for å nå eller gå i retning av de ulike bærekraftsmålene.

Det understrekes at alle kan bidra til å nå disse bærekraftsmålene uavhengig av sektortilhørighet, bransje eller eorgrafi – og målene er relevante for både byer, tettsteder, distrikt, bedrifter, offentlige virksomheter, frivillige eller enkeltpersoner.

Planstrategien lanserer *Partnerskapet bærekraftige Vestfold og Telemark* hvor ambisjonen er å bli en utviklingsarena som setter dagsorden og samler regionale strategiske personer og krefter i arbeidet for å oppnå sosial-, miljømessig og økonomisk bærekraft regionalt og lokalt.

Regionale utfordringer og problemstillinger

Gjennom dokumentet «Ditt og mitt Vestfold og Telemark» dokumenteres, analyseres og vurderes situasjonen for ulike tema relatert til bærekraftsmålene 4, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 vist til ovenfor. Det blir brukt noe ulike begreper på utfordringene, men i hovedsak er disse i tråd både med utfordringsbilde for Telemark som eget fylke tidligere og i stor grad også for det utfordringsbilde vi beskriver i gjeldende kommuneplan for Kragerø. Det betyr at det vil kunne være mange vinn-vinn situasjoner i samarbeidet med de nye regionale myndighetene selv om tiltak og løsninger må tilpasses behov på kommunalt- og lokalt nivå.

Oppsummert beskrives dette utfordringsbilde i tilknytning til overnevnte ulike bærekraftsmål for Vestfold og Telemark:

- **God utdanning;** - andelen med høyere utdanning er lavere enn i landet som helhet.
Bærekraftsmålet: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
- **Anstendig arbeid og økonomisk vekst;** - 63 % av innbyggerne i Vestfold og Telemark mellom 16 og 74 år er sysselsatte. På landsbasis er tallet på 67 %. Hele 9 % i aldergruppen 16-25 år er uten arbeid og utenfor både utdanning og arbeidsliv.
Bærekraftsmålet: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.
- **Innovasjon og infrastruktur** - en forlengelse av bærekraftsmålet ovenfor; -Vestfold og Telemark har, tross av å være en sterkt FoU-region², har en stor utfordring ved at fylket har nest lavest verdiskaping av Norges 11 regioner.
Det pekes også på mangelfull tilgang på kompetent og relevant arbeidskraft.

² FoU = forsknings og utvikling i næringslivet. Vestfold og Telemark er en av landets sterkeste FoU-regioner målt som FoU innsats pr. sysselsatt.

Bærekraftsmålet; Bygge solid infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon.

- **Ulikhet**; - økonomisk ulikhet, med de konsekvenser det har, øker i store deler av verden også i Vestfold og Telemark.
Stor og stadig økende andel barn som vokser opp i lavinntekstfamilier. Andelen i fylket er blant landets høyeste.

Bærekraftsmålet; Mindre *ulikhet*. Redusere ulikhet i og mellom land.

- **Bærekraftige byer og samfunn**; - 82 % av befolkningen i regionen bor i byer og tettbygde strøk. Senterstrukturer må være klimasmarte og man må unngå nedbygging av jordbruksarealer, kulturmiljøer, natur og friluftslivsområder og trusler mot naturmangfoldet.

Bærekraftsmålet; Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige.

- **Ansvarlig forbruk og produksjon**; Utfordrende å balansere mellom bruk og vern av arealer og naturressurser av både nasjon og internasjonal verdi. Vestfold og Telemark er landets fjerdes største hyttefylke med særlig høy byggeaktivitet, produksjon og forbruk i sårbare naturomgivelser.

Bærekraftsmålet; Sikre bærekraftige forbruks og produksjonsmønstre.

- **Stoppe klimaendringene**; - Som industriregion har Vestfold og Telemark tredjer høyest forekomst av klimagassutslipp i landet.

Bærekraftsmålet; Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

I den regionale planstrategien blir hvert av disse bærekraftsområdene utdypet ved å beskrive og forklare utfordringene nærmere, hvilke hovedgrep som foreslås må tas og hvilke tiltak som foreslås iverksatt i løpet av fireårsperioden.

For det videre arbeidet med kommuneplanen til Kragerø vil noen av hovedgrepa og noen av tiltakene i den regionale planstrategien også være relevante lokalt i arbeidet for å nå FN's bærekraftsmål på kommunenivå.

Vurdering av regionale planer av betydning for revisjon av kommuneplan

To fylker er slått sammen. Det betyr at det pr. i dag foreligger to sett planer. Noen av disse vil bli revidert (samkjørt) i planstrategiperioden og noen foreslås videreført med visse tilpasninger til det nye fylket. Nye planer på trappene fra hvert av de tidligere fylkene foreslås bygges opp og gjøres gjeldende for begge fylker.

Følgende planer aktuelle for vår kommune som foreslås videreført med felles handlingsprogram for hvert område:

- Regional plan for samordna areal og transport i Telemark
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder
- Plan for intermodal godstransport i Telemark og Vestfold
- Fylkesdelplan Grenlandsbanen

Følgende planer foreslås utarbeidet, revidert eller er vedtatt revidert:

- Regional kystsoneplan for Vestfold foreslås revidert for å innlemme kystkommunene i Telemark.
- Regional plan for vannforvaltning I vannregione Vestfold og Telemark er vedtatt revidert.
- Ny regional plan for trafiksikkerhet foreslås utarbeidet for å løfte bevisstheten rundt trafiksikkerhetsarbeidet.

Følgende regionale planer med felles handlingsprogram for hvert område foreslås videreført:

- Regional plan for folkehelse (Vestfold og Telemark har her rel. nylig utarbeidet nye planer)
- Regional klimaplan for Telemark
- Regional plan for klima og energi Vestfold

Begrunnet i behovet for raskere tilpasning til bærekraftsmål og verdiskaping gjennom grønn utvikling, foreslås følgende planer og strategier erstattet av nye strategier:

- Regional plan for oppvekst og kompetanse og reg. plan for et helhetlig opplæringsløp erstattes av et strategidokument for opplæringsfeltet.
- Regional plan for reiseliv og opplevelser, Regional plan for nyskaping og næringsutvikling og Regional plan for verdiskaping og innovasjon erstattes av et felles strategidokument for næring, forskning og innovasjon.
- Strategi for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (Telemark), Strategi for kultur og kulturarv (Telemark) og Strategisk kultur- og idrettsplan (Vestfold) erstattes av et felles strategidokument for kulturområdet.

4. UTFORDRINGSBILDE I KRAGERØ 2020

Med en kommuneplan vedtatt så seint som 12.02. 2019, vektlegges her å få fram endringer av betydning siden forrige planstrategi, og eventuelle nye momenter som er kommet til i perioden og som ikke er omtalt eller belyst i særlig grad i gjeldende kommuneplan. Med basis i kap. 3, 4, og 5 ovenfor anbefales det at vi her også baserer analysene på den tematikken vi etablerte i planstrategien 2012 – 2015 og som ble videreført i 2016 – 2020 og som er fulgt opp og utdypet i gjeldende kommuneplan. Inndeling av underkap. blir da slik:

- Befolkningsutvikling og demografi
- Folkehelse og levekår
- Barn og unge – oppvekst og utdanning
- Næringsliv og arbeidsplasser
- Klima og energi – natur og miljø
- Kommunale tjenester³.
- Regional og fylkeskommunal samhandling

I tallmaterialet som presenteres nedenfor er i realiteten måletidspunktet ikke 2020, tross overskrifta, men senest 2019. For noen områder eldre. Kun med noen få unntak foreligger statistikk og dokumentert materiale tett opp mot tidspunktet for ferdigstilling av dette arbeidet.

4.1 Generelt bilde av situasjonen

Beskrivelsene av befolkningsutviklingen og utfordringene knyttet til stagnasjon, nedgang i den yrkesaktive delen av befolkning og «eldrebølgen» i gjeldende kommuneplan, ligger fast. Negativt fødselsoverskudd (dvs. flere døde enn fødte) og innenlands utflytting preger bildet. Og inntil 2018 har folketallet vært stabilt - primært grunnet utenlandsk innvandring. De to siste årene ser vi en tendens til sterkere nedgang i fødselstall, færre innvandrere, noe mer negativ innenlandsk flytting, men relativ stor økning i antall eldre. Dette samsvarer for øvrig med hovedtrekkene i befolkningsutviklingen på landsbasis, men generell nedgang, og særlig de demografiske endringene som omtales, er mer markante i Kragerø enn på landsbasis. Nedgang i antall yngre under 18 år og den store økningen i antall eldre får til dels store konsekvenser for kommunens tjenester retta mot disse aldersgruppene. Endringen vil bl.a. påvirke organiseringen innenfor barnehage og skole, samtidig som helse og omsorgssektoren må tilpasse tjenestene til antallet flere eldre med en økning i omsorgs- og pleiebehov som konsekvens.

³ Her er tema hvordan bedriften Kragerø kommune er organisert, har økonomiske og personalmessige forutsetninger for å kunne yte best mulig tjenester.

Det henvises til mer detaljer om befolkningsutvikling og demografi i kapittel nedenfor.

Tross noe befolkningsnedgang og relativt stor endring i demografien, virker næringslivssituasjonen i forhold til antall arbeidsplasser i kommunen å være stabil gjennom siste periode 2015 – 2019. Noe nedgang i statlig og fylkeskommunal forvaltning, mens kommunale virksomheter og privat sektor har en svak oppgang.

Ledigheten har siste 4 år ligget fra en halv til en prosent over landsgjennomsnittet. Etter koronautbruddet, uten at vi vet grunnen så langt, ligger ledighetstallene nå ca halvprosenten under.

Folkehelse og levekårsstatistikken viser fortsatt utfordringer for Kragerøsamfunnet. En tungtveiende faktor i levekårsstatistikken gjelder andelen uføre. Denne er fortsatt høy og for gruppa 18 – 44 år ligger Kragerø godt over landsgjennomsnittet. Dette påvirker også andelen av befolkningen som kommer innunder kriteriet for lavinntekthusholdning.⁴ Denne andelen er høy i Kragerø og vi ligger godt over landsgjennomsnittet. Derfor er også andelen barn (0-18 år) som vokser opp i familier som ligger under kriteriene for fattigdomsgrense, også høy og ligger for siste 4 års periode fra 3,5 til 4 % over landsgjennomsnittet!

Det er kjente sammenhenger mellom inntektsnivå og utdanning, og Kragerø har også markant flere med grunnskole som høyeste utdanningsnivå enn både fylket og landet for øvrig. Det er derfor gledelig at vi siste to-tre år ser bedring på enkelte viktige områder av betydning for levekårs situasjonen over tid, og særlig positivt er det at sluttresultatene for grunnskolen (*grunnskolepoeng*) er kommet opp på nasjonalt nivå. Resultatet svinger litt fra litt under til litt over nasjonalt nivå, men en klar positiv tendens. Det betyr at kommuneplanens langsiktige mål for å få skolerestater opp på landsgjennomsnittet er i ferd med å nås. På viktige områder vil også barnehagesektorens resultater kunne bidra til forbedret levekårsbilde i kommunen framover. Særlig scorer vi høyt på at andel barn 1 -5 år faktisk går i barnehagen, og Kragerø har gode tall på andel ansatte med kompetansenivå godt over landsgjennomsnittet.

Klima og miljø tema er beskrevet i hovedsak ut i fra hva lokalsamfunn kan bidra med i den internasjonale og nasjonale miljøkampen. I vår kommune og i våre nærområder er det ikke lenger industrien, men biltrafikken og til dels sjøfarten som forårsaker mest utslipp. For veitrafikken er denne forurensingen fortsatt også økende selv om andelen kjøretøy som ikke bruker fossilt brennstoff blir mer og mer synlig i trafikken.

Denne situasjonen beskrives i kommuneplanen, men endringer på feltet skjer raskt. Derfor må fokuset opprettholdes og det er et stadig bedre potensiale for ulike «grønne» tiltak knyttet til eksempelvis infrastruktur og reisevaner i både privat og offentlig sektor. Tiltak i forhold til forurensing på sjø (sjøfarten) bør også komme med når dette tema viderebehandles i kommuneplanen.

Flom, rasfare og mulige skader og ødeleggelse gjør at arbeidet i forhold til beredskap og tiltak mot klimavirkningene har fått større plass. En konsekvens av gjeldende planstrategi er at kommunens planer retta mot beredskapsområdet med forebygging, håndtering, organisering m.m. nå er på plass i kommunens planverk.

Gjennom flere planperiode framkommer utfordringer relatert til utbygginger og økt aktivitet i områder som bl.a. berører allmenhetens tilgang til naturområder, landskapsvern og naturmangfoldet. Retningslinjer og bestemmelser – både statlige og kommunale – for bruk og vern av Kragerøs store og attraktive skjærgård utfordrer mange balansepunkter mellom ulike hensyn som skal ivaretas i planleggingen. De siste årene har det også vært mange og ulike syn på utviklingen av Kragerø sentrums nære omgivelser. Utviklingspotensialet synes å være stort, men det er også her krevende å finne den gode balansen i planprosessene som ivaretar hensynet til både utbyggingsaktører, berørte deler av befolkningen og/eller generelt innbygges oppfatninger og syn i de konkrete prosjektene, og/eller innbygges syn på forholde mellom vern og utvikling av sentrum og sentrumsomgivelsene. For øvrig framkommer det gjennom regjeringens nasjonale forventingsdokument (jmf. kap.2) at det forventes at myndigheter og tiltakshavere involverer interessenter og aktuelle parter i utbyggingssaker så tidlig som mulig. Høres kanskje enkelt ut dette, men i svært mange prosjekter med tilhørende

⁴ Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt. (Gjennomsnittsinntekt nå de 20 % mest høytlønte og 20 % mest lavtlønte er fjernet fra grunnlaget)

planprosesser, er dette erfaringsmessig av mange grunner krevende å få til på en god og tilstrekkelig nok måte.

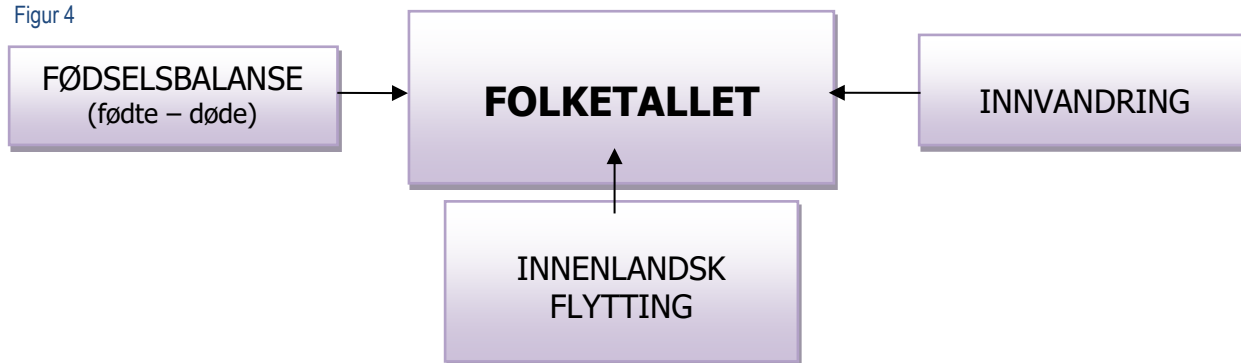
Med bakgrunn i dette generelle bilde av situasjonen på noen av kommuneplanens temaområder, blir disse i de neste avsnittene belyst nærmere med tall og fakta.

4.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING og DEMOGRAFI

Folketall og befolkningsutvikling er beskrevet og illustrert på ulike måter i mange av kommunens dokumenter. Kommuneplanen og økonomiplanen har naturlig nok dette også med i relativt bredt omfang.

Figuren nedenfor brukes ofte for enkelt å illustrere hvilke faktorene som påvirker endring i folketallet og i demografien:

Figur 4



Befolkningsendring fra 2015 til 2020:

Tabell 1. Folkemengde og endringer i løpet av året for perioden 2015 – 2020

Statistikkvariabel	År						Periode
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Endringer fra 1.1. 2015 til 1.7. 2020
Folketallet 1. januar	10636	10607	10586	10506	10406	10380	
Fødte	90	80	72	63	82		
Døde	110	105	106	129	112		
Fødselsbalanse	-20	-25	-34	-66	-30		-175
Innvandring	89	46	56	56	62		
Utvandring	21	25	31	57	31		
Netto innvandring	68	21	25	-1	31		144
Innflytting, innenlandsk	326	368	365	324	351		
Utflytting, innenlandsk	406	387	434	358	378		
Netto innenlandsk flytting	-80	-21	-69	-34	-27		-231
Folketilvekst	-29	-21	-80	-100	-26		-256
Folketallet ved utgangen av siste kvartal – dvs. 31.12.	10607	10586	10506	10406	10380	Folketallet pr. 1.7. 20	

SSB - kildetabell: 01223

Tabellen viser folketallet fra 1. januar til 31. desember per år, samt endringene i antall fødte, døde, innflyttinger og utflyttinger i løpet av året. I perioden sett under ett, har netto innvandringen i en viss grad veiet opp for fødselsunderskudd og flyttetap til andre kommuner.

Befolkningsnedgang; -fødselsbalanse, aldrende befolkning og fraflytting.

Kombinasjonen flere døde enn fødte og flere som flytter fra enn som flytter til kommunen ligger bak nedgangen i folketallet i tabellen ovenfor. Gjennom mange år er det primært innvandring til kommunen fra andre land som har utgjort, og fortsatt utgjør plussiden i dette «regnskapet». Siden nedgangen i folketallet årlig har vært relativt stor etter 2016, knytter det seg spenning til hvorvidt nasjonal innvandringspolitikk også vil kunne bidra til ytterligere nedgang i folketallet. For ellers tilser den demografiske situasjonen at dette er trekk som vil kunne vedvare med mindre ikke kommunens attraktivitetskraft styrkes slik at den innenlandske flyttingen til Kragerø vil kunne øke.

Økende negativ fødselsbalanse skyldes at andel kvinner i fødedyktig alder 15-49 år er lav og andelsvis fortsatt nedadgående og ligger under landsgjennomsnittet relatert til alderssammensetningen i befolkningen. Fødselsunderskuddet forsterkes også av at antall barn pr. kvinne stadig går nedover på landsbasis og er nå på ca. 1,53 barn pr. kvinne mot 1,98 for ti år siden. (Her har vi ikke tall for enkeltkommuner)

Her vises aldersinndelt endring for kvinner i Kragerø siste 10 år.

Tabell 2 a Demografiske endring kvinner 2010 – 2015 - 2020

Kragerø - kvinner fordelt på alder	2010	2015	2020
0 år	50	37	40
1-5 år	248	229	207
6-12 år	406	371	356
13-15 år	197	184	162
16-19 år	277	272	216
20-44 år	1525 ⁵	1452 ⁵	1317 ⁵
45-66 år	1706	1688	1654
67-79 år	571	746	865
80-89 år	288	246	300
90 år eller eldre	63	73	69
Folketallet pr. 1. jan.	10620	10636	10380

Tabell 2b Demografiske endringer for aldersgruppene samlet for perioden 2012 – 2020.

Aldersgrupper:	2012	2015	2018	2020
0 år	92	94	72	85
1-5 år	537	495	448	421
6-12 år	807	794	792	758
13-15 år	388	365	344	348
16-19 år	604	563	497	473
20-44 år	3123	2999	2854	2715
45-66 år	3450	3352	3292	3283
67-79 år	1172	1441	1631	1697
80-89 år	435	422	469	498
90 år eller eldre	102	111	107	102
Folketallet pr. 1. jan.	10710	10636	10506	10380

⁵ Fødselsunderskuddet som vi ser av tabell 1 s.17 går ned av ulike grunner, men nedgangen i andelen kvinner i denne aldersgruppen er hovedgrunnen.

Befolkningsprognoser

For den kommunale planleggingen, og ikke minst for den kommunale økonomien, er folketallet og prognoser for folketallsutviklingen særs viktig. Kommunens innbyggertall fordelt på alder nå og framover er viktigste kriteriet for staten når midler fordeles til kommunene gjennom statsbudsjettet.

Med dette som grunn har kommunedirektøren utarbeidet et dokument kalt «Folk» som analyserer og vurderer innbyggerutviklingen de siste 25 årene og befolkningsprognosene fram mot år 2040.

Her gjøres det klart at SSB tidligere forventning om at en kommune som Kragerø - med dens relativt korte avstand til landets vekstregioner - og attraktive beliggenhet for øvrig, og derfor burde tatt del i den nasjonale folketallsveksten, *ikke* gjør det. Dermed blir prognosene for middels vekst for optimistiske og det er lav vekst prognose som nå er den realistiske og som nå legges til grunn for kommunal planlegging framover.

Det er alternativet LHML dvs. lav fruktbarhet, høy aldring, middels flytting og lav innvandring som derfor vil stemme best over ens med siste års folketallsutvikling. Dermed vil også den mest sannsynlige befolkningsutviklingen se slik ut i kommende kommuneplanperiode:

Befolkningsprognose for Kragerø 2021 – 2037

Tabell 3 Lav nasjonalvekst, sterk aldring, middels flytting, lav innvandring (LHML)

Aldersgr.	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
0 år	71	70	70	72	72	72	72	73	72	72	74	74	74	74	72	72	72
1-5 år	402	393	385	386	384	387	386	390	390	394	393	395	397	398	398	396	396
6-12 år	746	717	689	663	650	643	625	613	605	598	599	599	597	603	603	605	609
13-15 år	347	354	359	361	345	322	315	309	307	297	287	280	273	271	270	272	272
16-19 år	443	447	452	446	465	471	469	462	440	426	416	408	405	390	379	371	363
20-44 år	2728	2709	2719	2719	2701	2699	2709	2721	2721	2737	2722	2706	2689	2674	2648	2624	2600
45-66 år	3298	3281	3232	3223	3218	3198	3162	3154	3148	3135	3145	3153	3127	3123	3113	3081	3065
67-79 år	1759	1820	1852	1867	1868	1894	1865	1822	1802	1776	1750	1753	1773	1768	1783	1812	1836
80-89 år	525	512	544	574	619	652	722	799	850	908	956	993	1014	1040	1053	1065	1058
90 år +	99	106	107	114	112	115	128	135	143	148	158	154	171	182	200	215	255
Folketall	10418	10409	10409	10425	10434	10453	10453	10478	10478	10491	10500	10515	10520	10523	10519	10513	10526
Endring		-9	0	16	9	19	0	25	0	13	9	15	5	3	-4	-6	13

Kildetabell SSB: 11668

Med tanke på *Trivsel og vekst* visjonen og ambisjonen i Kommuneplan, representerer tabell 5 også et pessimistisk perspektiv – særlig når vi knytter vekstbegrepet til også å gjelde befolkningsvekst. Lite tyder likevel, og så langt på at dette utviklingstrekket vil bli brutt i kommende planstrategiperiode.

Men i andre enden av alderskalaen har vi for øvrig en årelang sterk trend i Kragerø med sterkt økende eldre befolkning. Dette skyldes både, som for landet for øvrig, at vi lever lengre, men også at tilflyttingen av eldre til Kragerø synes å være til stede og noe høyere enn gjennomsnittet for kommunenorge. Dermed blir kombinasjonen lav vekst prognose med høy aldring prognose mer i tråd med utviklingen Kragerø er i nå – og som vi har sett tendenser til gjennom flere planperioder.

Nedgang i folketallet og demografiske endringer – noen forklaringer

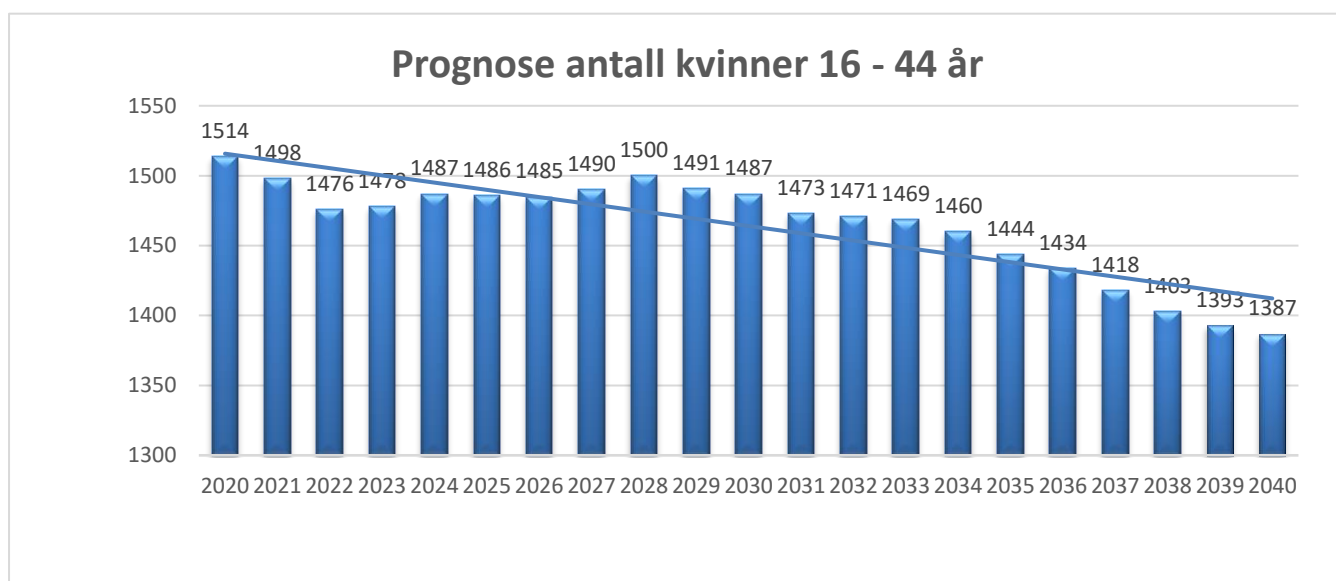
Som bakenforliggende årsak vil de fleste hevde det er mangel på arbeidsplasser som hindrer vekst og/eller fører til nedgang i befolkningen. Negativ innenlands flytting forteller at flere flytter fra en til Kragerø. Pga. arbeidsmarkedet og manglende høyskole/universitetstilbud så har ikke kommunen gjennom mange år klart å beholde like mange eller flere enn hva som kommer tilflyttende av yngre som vil hjem igjen - eller få nye unge tilflyttere. I tillegg kommer nå også en betydelig nedgang i innvandringen til landet.

Kragerø har til nå tatt imot det som er tildelt fra statlige organ angående flyktninger og asylsøkere, men nå er tildelingen svært mye lavere. Vi har som andre kommuner også hatt en andel arbeidsinnvandrere, men denne viser også nedadgående kurve. Koronasituasjonen har naturlig nok gjort nedgangen markant. Dette kan påvirke også på sikt, men her vil andre faktorer også kunne være mer avgjørende framover.

Fødselsbalansen påvirkes betydelig

Nedgangen i andelen kvinner i fertilitetsalder 16-44 år er relativt markant i prognosematerialet. Dette er først og fremst en effekt av generell nedgang i andelen yngre og yrkesaktive i Kragerø. Tabell 4 illustrerer med tall og kurve dette:

Tabell 4 : Kvinner i fertilitetsalder 16 – 44 år perioden 2018 – 2040



Kildetabell SSB: 11668

Fra 2020 til 2040 gir prognosene en nedgang i andelen kvinner for aldersgruppa 16 – 44 år fra 1514 personer til 1387 personer – altså en nedgang for aldersgruppa på 127 personer som tilsier en gjennomsnittlig nedgang for aldersgruppen på 0,42 % pr. år (8,4 % i perioden 2020 - 2040). Dette er en nedgang for aldersgruppen som sammen med stadig lavere fødselsrate vil gi lave fødselstall også inn i kommende kommuneplanperioder. Men samtidig ser vi av prognosene i tabell 4 at fødselstallene forventes stabilisere seg på litt over sytti. Altså ingen ytterligere nedgang tross nedgangen i antall kvinner i aktuelle aldersgrupper. Forklaringen her ligger i at SSB forventer at en viss andel av kvinnene i aktuell aldersgruppe fortsatt vil være innvandrere. Fødselsraten til kvinner fra andre etnisiteter – for eksempel land vi har eller har hatt flyktingestrømmer fra varierer mellom 1,8⁶ til vel 2, mens den altså for etnisk norske nå er fødselsraten ned mot 1,5 barn pr. kvinne.

Innvandringens betydning for folketallsutviklingen

I inneværende planperiode har innvandrersituasjonen endret seg fra den store flyktingestrømmen til Europa og Norge i 2015 til svært få nye i 2019 og til nå i 2020. Antall flyktninger har godt ned både nasjonalt og lokalt med vel 70 % de siste 4 åra. Kommunene har dermed måttet tilpasse seg endret situasjon med påfølgende nedskalering av tjenestetilbud relatert til integreringsarbeidet.

⁶ SSB – kildetabell 12482.

Fram til denne reduksjonen bidro innvandringen til Kragerø til relativt stabilt folketall. Innvandringen har siden tidlig på 90 tallet veid opp for lave fødselstall og negativ innenlands flytting. Selv om dette er en effekt av internasjonal situasjon og politikk og restrektiv nasjonal innvandringspolitikk, kan, eller vil, hevder mange, situasjonen snu seg. Det er viktig at vi er forberedt på dette også. Kragerø har vært svært gode på integreringsområdet. Den kompetansen er viktig å ivareta både for å kunne ta i mot nye landsmenn og for at Kragerø skal være et attraktivt bosted for alle på sikt.

Folketall og demografi og revisjonsbehov i kommuneplan.

Problemstillinger, strategier, og satsningsområder i tidligere og gjeldende kommuneplan forholder seg til visjonen *Trivsel og vekst* hvor vekstbegrepet i sterk grad knyttes til befolkningsvekst. Strategiske vurderinger er naturlig nok rettet mot områder vi mener er riktige og viktige for å få til denne veksten. Attraksjonskraft ved å peke på kjennetegn som fremmer boattraktivitet, bedriftsattraktivitet og besøksattraktivitet blir særlig fokusert på og brukt i kommuneplan og tilhørende temaplaner, prosjekter m.m. i arbeidet på en rekke områder som vi i sum mener også skal føre til vekst i bl.a. den yngre delen av befolkningen.

Helt konkret ønsker også kommunestyret i endelig behandling av planstrategien å presisere følgende moment i arbeidet for folketallsvekst og de demografiutfordringene som det pekes på innunder flere tema i kommunens planeverk; *Kragerø kommunestyre ønsker å legge til rette for befolkningsvekst i kommunen. Det bør derfor tilrettelegges for at kommunen har kapasitet til å sikre barn barnehageplass i kommunen.*

Det strategiske hovedvalget som er gjort ved å benytte strategiene i attraksjonskrafttenkningen, anbefales ligge fast i planrevisjonen videre. Men erfaringene våre så langt er at, tross denne tenkningen som et grunnlag for prioriteringer og valg vi gjør, likevel ikke på noen enkel måte fører til befolkningsvekst og forbedret balanse i demografien. På et vis vanskelig å forklare med tanke på Kragerøs nærliggende plassering til både regionale og nasjonale vekstområder og Kragerøs naturgitte betingelser ikke minst relatert til kjennetegn på våre gode bo- og besøksattraktiviteter. På annet vis er vekstutfordringene enklere å forklare i den forstand at en rekke faktorer som påvirker stedlig vekst og utvikling er underlagt forhold som lokalsamfunn av vår størrelse i begrenset grad kan påvirke. Nasjonale mål for innvandringen er nevnt, men andre forhold som internasjonal- og nasjonal økonomiutvikling (konjunkturer) og nasjonal distrikts- eller sentraliseringspolitikk kan være eller er avgjørende rammer for utviklingen i enkeltkommuner og som det fra lokalt ståsted er vanskelig å gjøre noe med eller å kunne påvirke i noen avgjørende grad. Men innenfor rammene av hva vi kan påvirke, anbefales det i planrevisjonen å arbeide videre med alle attraksjonsområdene.

Det er likevel kommet en ny dimensjon inn i den kanskje noe vante vekstmåltenkningen.

Utover å søke best mulige resultater både i fødselsbalansen og i til- og fraflyttingsbalansen, må vi ta inn over oss at det til og med i det lange kommuneplanperspektivet er mest sannsynlig med fortsatt stillstans i forhold til ønskelige demografiske endringer. At det nå er *lavvekst* prognosene til SSB som legges til grunn for oss, understreker det. Men utviklingen av Kragerø stopper jo ikke med dette. Det anbefales derfor i kommuneplanrevisjonen å vektlegge de mange utviklingsmuligheter vi har selv om vi har stagnasjon og/eller uønsket demografisk utvikling i Kragerø.

I gjeldende Kommuneplan 2018 – 2030 gjøres strategiske valg ved å peke på at boattraktivitets- og bedriftsattraktivitetsorienterte satsninger og tiltak som hensiktsmessige og mest uttellende for å få til ønsket utvikling i kommunen. Bedriftsattraktivitetsaspektet er nærmere omtalt i kapittelet om Næringsliv og arbeidsplasser fra s.26 nedenfor i planstrategien.

Boattraktivitet som et strategisk valg i kommuneplan er et bredt tema i samfunnsplansammenheng. I kommuneplantematikken har vi behandlet dette innunder befolknings- og demografitema. Til planstrategiarbeidet er det kommet fram momenter retta mot deler av utfordringsbilde vedrørende forhold som oppfattes som viktig i tilknytning til noen sider ved kommunens bostrategi:

Kommunale og private boligområder og tomter som har ligget tilgjengelig for salg i flere år er med få unntak ikke solgt. Prisene er redusert og noen steder halvvvert uten at det er blitt salg. De fleste av tomtene ligger i kant med eller utenfor senterområdene. Det synes som at yngre i etableringsfasen reagerer på prisnivået og/eller at infrastrukturen ikke er god nok. Det er håp om salg av tomter på Helle (Sollia vest) når eksempelvis infrastrukturen er på plass for dette boligområde.

Mange boliger i Kragerø brukes som feriehus. Arv gir slik mulighet. I tillegg finnes en del eksempler på at det kjøpes boliger med boplikt som kun benyttes som feriehus hvorpå det da syndes mot boplikten. Dette fører til økte prisnivåer på boliger i attraktive områder – ofte sentrumsnære og kanskje også områder med en viss nærhet til sjø. Yngre kjøpere, mange kanskje i nyetablert familiefase vil falle ut av dette markedet selv om de har sterke ønsker om å bo sentrumsnært, i nærheten av sjø eller begge deler. Dette er opplagt en utfordring med tanke på nyetableringer, å få utflytta ungdommer etter ikke altfor mange år tilbake til kommunen igjen - eller yngre uten tidligere tilknytning til Kragerø til å flytte hit.

Et attraktivt boligmarked for unge etablerere er en krevende utfordring. Men det er stort potensiale for å bli en enda mer attraktiv bokommune for yngre. Store forbedringer i infrastrukturen er også et svært viktig element i dette. Noen aspekter omkring vekstpotensiale knytta til infrastrukturens utfordringer og muligheter er nærmere omtalt nedenfor innunder kap. Næringsliv og arbeidsplasser på s. 30.

Med bakgrunn i ulike momenter som påvirker boattraktive aspekter og målet om økt bosetting i kommunen foreslås en plan for *Overordnet og helhetlig boligplan for Kragerø*. Alle grupper skal ivaretas i denne, men som understreket ovenfor, unge i etableringsfasen må gis stor oppmerksomhet i en slik plan. I tillegg forutsettes det at hovedinnholdet i *Boligsosial handlingsplan* ivaretas i en slik ny overordnet plan for boligtema i kommunen.

4.3 FOLKEHELSE og LEVEKÅR

Folkehelsebarometeret 2020

På basis av framlagt dokumentasjon gjennom flere kommuneplanperioder peker gjeldende kommuneplan på folkehelse- og levekårsutfordringer som en av hovedutfordringene for kragerøsamfunnet. Situasjonen i Kragerø er for øvrig ikke ulik situasjonen i mange av kommunene i Telemark⁷.

Årsakene til det vet vi er svært sammensatte. De er for øvrig nærmere beskrevet både i kommuneplanen og i andre fag- og temaplaner.

Folkehelsebarometeret 2020 viser, slik tallene har framkommet gjennom flere perioder, at mange indikatorer fortsatt ligger på «rød» side av landsgjennomsnittet for folkehelse og levekårssituasjonen. Men i det generelle bilde er det noen forbedringer. Kvantitativt har vi nå ca 1/3 av indikatorene som negative eller svært negative – altså merket med rødt på barometerskalaen, mens det for årene forut for forrige planstrategi var rødt på omtrent halvparten av indikatorene.

Tabell 5 neste side viser kopi av indikatortabellen i Folkehelseprofilen 2020 for Kragerø kommune (bør forstørres opp ved lesing på skjermen):

⁷ Folkehelsebarometeret for 2020 gjelder 2019 tall. Det betyr at fylkestallene her gjelder inntil dette folkehelsebarometeret Telemark.

Folkhelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulike alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I KommuneHelse statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- ▬ De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkhelsebarometer for Kragerø	
Befolkning	1 Andel over 80 år	5,6	4,9	4,2	prosent		
	2 Personer som bor alene, 45 år +	28,0	25,9	25,5	prosent		
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	72	77	80	prosent		
	4 Lavinntekt (husholdninger)	9,4	8,3	7,4	prosent		
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,7	2,7	2,8	-		
	6 Barn av enslige forsørgere	19	17	15	prosent		
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	21	18	16	prosent (a,k)		
	8 Bor trangt, 0-17 år	14	15	19	prosent		
	9 Leier bolig, 45 år +	12	12	12	prosent		
	10 Trives på skolen, 10. klasse	80	85	85	prosent (k)		
	11 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	30	24	24	prosent (k)		
	12 Fratall i videregående skole	22	20	20	prosent (k)		
	Miljø, skader og trykkløst	13 God drikkevannforsyning	0	97	90	prosent	
		14 Andel tilknyttet vannverk	84	89	88	prosent	
15 Luftkvalitet, fint svevestøv		5,2	6,3	5,4	µg/m ³		
16 Skader, behandlet i sykehus		12,8	14,5	13,7	per 1000 (a,k)		
17 Vold, anmeldte tilfeller		8,7	7,2	6,9	per 1000		
18 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2018		71	68	70	prosent (a,k)		
19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2018		87	85	87	prosent (a,k)		
20 Kollektivtilbud, Ungdata 2018		44	63	62	prosent (a,k)		
21 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2018		59	65	66	prosent (a,k)		
22 Ensomhet, Ungdata 2018		20	21	20	prosent (a,k)		
23 Valgdeltakelse, 2019		65	62	65	prosent		
Helse- og livsstil	24 Lite fysisk aktive, Ungd. 2018	12	14	14	prosent (a,k)		
	25 Røyking, kvinner	6,9	6,7	5	prosent (a)		
Helsestilstand	26 Forventet levealder, menn	78,1	79,0	79,4	år		
	27 Forventet levealder, kvinner	82,8	83,0	83,5	år		
	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	4,5	5,2	4,9	år		
	29 Fornøyd med helse, Ungd. 2018	70	69	71	prosent (a,k)		
	30 Psykiske sympt./lidelser	153	169	154	per 1000 (a,k)		
	31 Overvekt og fedme, 17 år	27	22	23	prosent (k)		
	32 Hjerte- og karsykdom	17,5	17,4	17,4	per 1000 (a,k)		
	33 Antibiotikabruk, resepter (ny def.)	314	309	306	per 1000 (a,k)		
	34 Vaksinasjonsdeknning, meslinger, 9 år	96,5	94,7	96,0	prosent		

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2019. 2. 2019, i prosent av befolkningen. 3. 2018, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 4. 2018, alle eldre, personer som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median, og brutto finanskapital under 1G. 5. 2018, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 6. 2016-2018, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 7. 2018, omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). 8. 2018, trangbodhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 9. 2018, andelen er presentert i prosent av personer i privat husholdninger. 10. Skoleårene 2014/15-2018/19. 11. Skoleårene 2016/17-2018/19. 12. 2016-2018, omfatter elever bosatt i kommunen. 13. 2018, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil levering av drikkevann. Omfatter vannverk som forsyner minst 50 personer. 14. 2018, andel av befolkningen som er tilknyttet vannverk som forsyner minst 50 personer. 15. 2018, mikrogram per kubikkmeter (µg/m³) fint svevestøv (PM2.5) som befolkningen i kommunen er utsatt for. 16. 2015-2017, inkludert forgiftninger. 17. 2017-2018, omfatter lovbrudd som politiet og påtalemyndigheten har registrert i kategorien vold og mishandling (omfatter ikke seksuallovbrudd). 18. U.skole, svært eller litt fornøyd. 19. U.skole, opplever at nærområdet er trygt på kveldstid. 20. U.skole, svært bra eller nok så bra tilbud. 21. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 22. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 23. Kommunestyrevalget. 24. U.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten) mindre enn én gang i uken. 25. 2014-2018, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet, oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 26./27. 2004-2018, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 28. 2003-2017, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 29. U.skole, svært eller litt fornøyd. 30. 2016-2018, 0-74 år, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 31. 2015-2018, KMI som tilsvarende over 25 kg/m², basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 32. 2016-2018, omfatter innlagte på sykehus og/eller døde. 33. 2018, 0-79 år, utleveringer av antibiotika ekskl. metenamin på resept. 34. 2014-2018. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Norsk pasientregister, Ungdataundersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Medisinsk fødselsregister, Hjerte- og kårregisteret, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helseidrettsregisteret), Reseptregisteret, Kreftregisteret, Meteorologisk institutt, Valgdirektoratet og Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSAK. For mer informasjon, se <http://khs.fhi.no>.

For å forstå tallene er det viktig å merke seg kolonnen «enhet». Utover det vil nedlasting av [folkehelseprofilen](#) i sin helhet gi nærmere informasjon om tema for Kragerø:

Kommentarer til noen enkeltresultater i folkehelsebarometeret

I løpet av en planstrategiperiode (4 år) skjer det endringer i indikatorer og tallmateriale i folkehelseprofilen. Men i helhetsbilde framkommer to forhold verdt å merke seg. Det ene er at vi faktisk ikke lenger har 2 av 3 indikatorer markant dårligere enn landsgjennomsnittet. Antall indikatorer der vi ligger under landsgjennomsnittet er redusert til det halve. Kun et kvantitativt mål dette, men det kan likevel leses som en positiv god trend for Kragerø det. Men det andre vi samtidig må merke oss er at noen svært viktige indikatorområdet innenfor «Oppvekst og levekår» - og da særlig levekår - fortsatt er til bekymring. Dette er også tunge velferdsområder med til dels store ringvirkninger særlig på det menneskelige plan, men også knytta til velferd og verdiskapning, personlig som samfunnsmessig.

Særlig er det disse levekårsindikatorerne som skiller seg ut sammenliknet med landsgjennomsnittet:

- Grappa «stønad til livsopphold, 20 – 66 år». Her ligger Kragerø 30 % over landsgjennomsnittet. (Jmf. punktet om *Sosiale tjenester* nedenfor)
- Antall personer i gruppa for lavinntektshusholdninger er fortsatt høy og vi ligger ca 27 % over landsgjennomsnittet.
- Andel av befolkningen som har grunnskolen som høyeste utdanning ligger 8 % under landsgjennomsnittet.
- Antall barn av enslige forsørgere er nå tatt inn i barometeret. Her ligger vi også ca 27 % høyere enn landsgjennomsnittet. (Dette er ikke nødvendigvis et negativt trekk i seg selv, men blir likevel vurdert som et bidrag til å forklare noen levekårsutfordringer knytta til antall husholdninger med lav inntekt)

Laveste mestringsnivå lesing i 5. klasse er en indikator i forhold til barn og unge og levekår som folkehelsebarometeret vektlegger. Og vi ser her at vi har 25 % flere på laveste mestringsnivå enn landsgjennomsnittet. Derimot har vi gledelig de siste årene scoret omtrent på landsgjennomsnittet etter avsluttet grunnskole. Denne indikatoren framkommer ikke i Folkehelsebarometeret 2020. Skoleområdet kommenteres for øvrig mer inngående under barn og oppvekst nedenfor.

Vi oppfatter det frivillig organisasjonslivet i Kragerø som rikt og mangfoldig. Det er derfor noe overraskende at andelen unge som deltar i organiserte aktiviteter på fritida er lavere i Kragerø enn andre steder.

For helsetilstandsindikatorerne i folkehelsebarometeret er vi, i tråd med målsettingene i det langsiktige kommuneplanarbeidet, nærmere landsgjennomsnittet nå enn tidligere selv om en oppsummerende indikator som forventet levealder, fortsatt ligger noe under. Likevel er det to indikatorer som kan påvirke andre helsefaktorer negativt framover. Det ene gjelder andelen kvinner som røyker. Selv om andelen «kun» er 6,9 %, så er dette 38 % høyere enn landsgjennomsnittet. Den andre gjelder overvekt og fedme blant de unge med en andel på 27 % mot et landsgjennomsnitt på 23 %.

I folkehelsearbeidet skal kommunen (Folkehelselovens §5) ha best mulig oversikt over forhold som påvirker innbyggernes helse. I tillegg til momentene nevnt ovenfor peker fylkemannen i sine kommentarer til planstrategien at det i følge folkehelselovgivningen skal identifiseres forurensingsutfordringer som kan være av betydning for folks helse. (jmf. også kommentert under *Klima og miljø* avsnitt på s. 30). Forurenset vann/vassdrag, sjøbunn, grunn og grunnforhold, miljøgifter, avfallshåndtering m.m. er eksempler på vurderingsområder. I det videre arbeidet blir det aktuelt å vurdere mål og strategier eksempelvis rundt helsepåvirkende variabler som *rent vann, ren luft og ren mat*.

I forbindelse med de planvurderingene som gjøres, vil grunnlagsdataene vi bl.a. har vist til ovenfor i folkehelsebarometeret og i kommunens egne analyser og oversikter, inngå i det videre arbeide med å beskrive utfordringene og mulige løsninger på disse knytta til aktuelle kommunalområders tjenester.

NAV – kommune - sosialtjenester.

Kragerø kommune har over flere år hatt utfordringer knyttet til økonomisk sosialhjelp. Andel av den totale befolkningen som mottar ytelser på området er høyere enn sammenlignbare kommuner, og vi har flere unge som mottar ytelsen enn sammenlignbare kommuner og vi har flere mottakere av sosialhjelp ved siden av et arbeidsforhold. Sosialhjelpsmottakere er også personer som helt eller delvis står utenfor arbeidslivet.

Kragerø kommune jobber systematisk med dette som en stor, sammensatt og komplisert utfordring. Men det skjer mye på tiltakssiden for disse gruppene og det er en god utvikling på fagfeltet.

Arbeidet foregår primært gjennom ordinær veiledning, økonomisk råd- og veiledning, boligsosialt arbeid, arbeidsmarkedsbistand og ulike bedriftsinterne prosjekter. Sosialtjenester håndteres primært av NAV Kragerø, et partnerskap mellom stat og kommune.

Resultater i forhold til sosialtjenester er en følge av lokale forhold og som et resultat av andre planer og tiltak forankret i partnerskapet og det er ingen forslag eller behov for spesifikke planer for tjenesten isolert sett.

I planstrategien 2016 – 2020 står det noen beskrivelser som peker på sammenhenger mellom bosituasjoner, helse og levekår. Noen tiltak i boligsosial handlingsplan er av ulike grunner så langt ikke vært rom for å gjennomføre. I prioriteringsøyemed i planverket framover, gjentas derfor dette:

Bolig og helse henger sammen. I heftet Bolig, helse og sosial ulikhet utgitt av Helsedirektoratet 03/2011 står det at det er påvist kausale sammenhenger mellom bolig og helse, og at både trangboddhet og det å bo i leiebolig kan ha sammenheng med psykisk helse. Rapporten Barn som lever i fattigdom utgitt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i 2017 sier at «Bolig er et grunnleggende menneskelig behov og en forutsetning for alle barns deltakelse og utfoldelse i samfunnet. Boligen skal være et godt sted for å gjøre skolearbeid, et sted å ha med venner hjem og et trygt sted å være med familien». Kragerø kommune har for tiden 46 kommunale utleieboliger i tillegg til 14 boliger øremerket flyktninger. Alle de kommunale utleieboligene unntatt noen av flyktningeboligene har bare ett soverom. Når det ikke finnes kommunale utleieboliger i Kragerø som er store nok for barnefamilier, og kommunen har mange barn under fattigdomsgrensen og i leid bolig, er konsekvensen at disse familiene er avhengig av å leie på det private leiemarkedet. Det private leiemarkedet i Kragerø består mye av små leiligheter med dårlig standard og høy husleie. Dette får innvirkning på enkeltpersoners helse, familienes økonomi og barns oppvekstvilkår.

Helse- og omsorgstjenestene

Pleie-, omsorgstjenestene, rehabilitering og de helseforebyggende tjenestene har vært gjennom omfattende organisatoriske endringer siste planperiode. Tidligere enhet for helse og rehabilitering er bl.a. blitt en del av kommunalområde Helse og omsorg.

Ressurssenter for Omsorgstjenester (RO) lagde på bestilling fra rådmannen høsten 2018 en rapport som peker på muligheter for mer effektiv drift gjennom organisering, satsing på lavterskeltilbud og riktig bruk av tjenestetrappa.

De ulike utfordringer i tilknytning til organisering, kompetansebehov, økonomi og daglige driftsoppgaver blir ikke spesifikt kommentert her. Dette blir imidlertid beskrevet i økonomiplan, tertialrapporter samt i fag- og temaplaner helse- og omsorgssektoren i samband med planstrategiarbeidet nå har revisjon på. Det henvises også til dette på i planoversikten til slutt i dette dokumentet.

Med henvisning til kapittelet om *Befolkning og demografi* vil hovedutfordringen for helse- og omsorgstjenestene framover for kommunen og for Kragerøsamfunnet være hvordan vi skal møte den demografiske utfordringen det er å ha så stor vekst i den eldre befolkningen som det Kragerø har og vil få. Det må gjøres gode strategiske valg, riktig dimensjonering av tjenestene, ikke bare innenfor sektoren, men vurdert utifra hele kommunens situasjon, best mulig ressursutnyttelse som skal gi så gode tjenester som mulig.

Overordnet strategiplan for helse og omsorg er under utarbeidelse. Denne vil inneholde hele tjenestepekteret og erstatte flere tidligere planer og delplaner. *Leve hele livet* (St.meld.15, 2017-2018) som er en omfattende kvalitetsreform for eldre (skal prege både denne planen og planarbeidet generelt. *Leve hele livet* tenkningen og satsningen er det også viktig får plass i andre relevante planer som vil kunne være på tvers av flere kommunalområder. Det oppfordres kommunene å være tydelige på hvordan eldrereformsutfordringen møtes med tiltak.

Mange av sektorens utfordringer og muligheter ligger også i nye teknologiske løsninger. Selv om det er avgjørende viktig for helsesektoren å ta velferdsteknologiske nyvinninger i bruk, er dette både økonomisk og kompetansemessig krevende å få til. Derfor må det løftes opp og fram i overordnet plan samtidig som det vil kreve detaljerte planer for prioriteringer (bl.a. økonomi), kompetanse-/opplæringsbehov, implementering og

gjennomføringsfaser. Mulig en revisjon av «Plan for bruk og implementering av velferdsteknologi» fra 2016 som er nødvendig og tilstrekkelig.

Selv om feltet psykisk helse og rus blir behandlet i ulike delplaner, og også gis god oppmerksomhet i overordnet strategiplan, er det fremmet behov for å lage en egen helhetlig plan for forebygging og håndtering av rusproblematikk og psykisk helse.

Med Covid 19 og coronapandemien har vi gjort oss nye erfaringer med smittevern og smittevernberedskap. Det har framkommet behov for sterkere fokus på rosanalyser, kontinuitetsplanlegging og smittevernsberedskap. Det foreslås at *Helse, sosial og smitteberedskapsplan* – vedtatt i 2017 – blir revidert, sett i lys av smittevernplanen og at revidert plan inkluderer nylig og siste oppdaterte rosanalyser og kontinuitetsplaner.

4.4 BARN og UNGE – OPPVEKST OG UTDANNING

Gjennom de siste årenes målretta arbeid retta mot barn og unge oppnår kommunen nå bedre resultater på viktige områder enn i tidligere måleperioder. Barnehagesektoren har gjennom flere år gode resultater på andel barn som går i barnehagen, sektoren scorer blant de beste i landet på kompetanse og vi har i all hovedsak gode barnehager areal- og bygningsmessig. I følge kommunebarometeret scorer vi for øvrig dårlig på kjønnsfordelingen med antall menn blant de ansatte i barnehagen sammenlignet med andre kommuner og landsgjennomsnittet. Det er ikke tilfeldig at dette er en måleindikator i barometeret. Går ikke inn på argumentasjonen for flere menn i barnehagen her, men gjengir at ulike regjeringer har hatt som mål å ha 20 % men i barnehagen. På nasjonalt nivå er det nå 8,7 % menn. De beste på dette punktet har 26 %. Kragerø har pr. 2019 4,4 %.

Grunnskolen har forbedrede resultater de siste årene. Kanskje viktigste indikator "Snitt grunnskolepoeng" har det vært stor framgang på og vi ligger nå i tråd med målsettingene på landsgjennomsnittet. Kompetansemessig er det noen utfordringer på barnetrinnet, mens vi scorer helt på topp på ungdomstrinnet. Trivselsmessig har vi noe å gå på i forhold til målinger på 7. og 10 trinn.

Mer på avdelingsnivå innenfor oppvekstsektoren:

Helsestasjon (HS) og skolehelsetjenesten (SH)

Formålet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten er å fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdommer og skader. Arbeidsområder og oppgaver er helsestasjonskonsultasjoner 0-5 år (14 konsultasjoner), skolehelsetjenesten (grunnskole og videregående), helsestasjon for ungdom, svangerskapskontroll, smittevern og forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet.

Tidlig innsats er prioritert i oppvekstsektoren. HS og SH har særlig viktige roller her. HS med hjembesøk og oppfølging etter fødsel er særdeles viktig både i et folkehelse og levekårsperspektiv i Kragerø kommune.

Det generelle utviklings- og utfordringsbilde som er beskrevet fra tjenesten pr. i dag er slik:

- Kommunen har god dekning på vaksinerings av 2- og 9 åringer med ca 97%.
- Kommunen har styrket jordmorstillingen og har lagt til rette for tilstrekkelig med kapasitet på oppfølging av gravide og nyfødte.
- HS og SH har siste årene fått økt kompetanse på foreldreveiledningsområdet. I dette ligger et potensiale i arbeidet tidlig innsats retta inn mot kommunens folkehelse- og levekårsutfordringer.
- Det er behov for et økt fokus på tverrfaglig samarbeid innenfor kommunens satsing på Tidlig tverrfaglig innsats i Kragerø (TIK-modellen).
- Kommunene er lovpålagt å ha en kommunepsykolog fra 2020, men det er utfordringer knyttet til å få søkere. Det må prioriteres å få dette på plass.

Det vurderes ikke å være spesifikke behov i planstrategiperioden for utarbeidelse av nye fag/-eller temaplaner for tjenesten.

Barnehage

Kragerø har gode resultater for barnehagesektoren. Nasjonalt ligger vi på 68 plass av 422 kommuner i 2019. Langt flere barn med minoritetsbakgrunn går i barnehagen i Kragerø enn nasjonalt og vi har totalt 2 % flere barn i barnehagen enn gjennomsnittet. Andelen ansatte med pedagogisk utdanning er vi også blant de beste. Men vi har relativt lav voksentetthet, særlig i de kommunale barnehagene – og disse står også for vel 83 % av barnehagedekningen i kommunen.

Andre spørsmål eller utfordringer i virksomheten:

- I Kragerø er det praksis at alle skal få plass ved fylte ett år uansett om det har rett eller ikke. Dette er en god ordning for tilflyttere og i de tilfellene der barna fyller et år på vårhalvåret. Praksisen utfordrer driften ved å håndtere bemanningsnormene som er gitt i de tilfeller der dette krever ekstra bemanning. Denne ordningen er ressurskrevende og det er et åpent spørsmål om praksisen kan videreføres.
- Barnehagens allmennpedagogikk bør være så god at flest mulig barn kan få nødvendig støtte og hjelp til sin utvikling. Gjennom kommunens satsing på tidlig innsats har støttepedagogene i barnehagene en viktig rolle. Disse ressursene kommer på toppen av grunnbemanningen ut i den enkelte barnehage og fordeles etter behov. Denne organiseringen ønsker tjenesten å videreføre, fordi det er gode effekter av ordningen for det enkelte barn.

Grunnskole

Grunnskolen i Kragerø preges av noen tydelige trekk i utviklingen de tre- fire siste årene. Det har vært forbedringer i de samlede skoleresultatene etter 10. trinn – det som heter grunnskolepoeng.

Andelen elever fra kommunen som ikke har fullført og bestått videregående skole innen fem år er noe urovekkende sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Med henvisning til kap. om befolkningsutviklingen og spesielt tallene i tabell 3 s.15 ovenfor, er forventet nedgang i elevtallet i grunnskolen betydelig – både de første 4 årene, men også videre. Det får store økonomiske konsekvenser når de statlige overføringer til barn og unge i kommunen går ned pga. synkende barne- og elevtall.

Av den grunn er det et pågående arbeid med å få besluttet en bærekraftig skolestruktur som kan ivareta nedgangen i elevtallet i nær framtid.

Skolefritidsordningen (SFO) berøres også av elevtallsnedgangen. I tråd med målsettingen har vi i siste planperiode beveget oss fra å ha en andel elever 6-9 år som går på SFO under landsgjennomsnittet til å ligge noe over.

Kommunen må implementere rammeplanen for SFO som er vedtatt i 2020 og videreføre arbeid med kvalitet i SFO-tilbudet som allerede er i gang.

Lærerne i grunnskolen i Kragerø har generelt god kompetanse, men det er behov for en systematisk kompetanseheving for å sikre at våre lærere tilfredsstillt kravene som blir gjeldende for lærere fra 2025. Innføring av nytt læreplanverk fra skoleåret 2020-2021 krever også en kompetansebygging som videreutvikler profesjonsfellesskapet og nye arbeidsformer i skolen. Det er gjennom mange år arbeidet godt med og brukt mye både egne og eksterne ressurser (statlige midler) til ulike typer videreutdanning. Dette må fortsette.

Barnevern

Med unntak av dårlige måleresultater gjennom noen år vedrørende andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder («fristbrudd») sammenlignet med landsgjennomsnittet, kommer kommunen og Vestmar barnevern ut med relativt gode resultater i ulike sammenligninger. Andel barn det er tiltak for, det er tiltaksplan og/eller omsorgsplan for, har barnevernet relativt gode resultater på og ligger over landsgjennomsnittet.

Det arbeides systematisk med å få ned andelen fristbrudd. Andelen fristbrudd er halvert på noen år. I snitt overholder kommunene nå den normale saksbehandlingstiden i lovverket i 88% av sakene. Kragerø har relativt mange saker som fremdeles tar mer enn tre måneder å behandle, og lå i 2019 på 72% av sakene. I første tertial 2020 har kommunen ingen fristbrudd. Målet er å holde behandlingsfristene i 100 % av sakene.

Barnevernreformen trer i kraft i 2022, og vil gi kommunene mer ansvar på barnevernsområdet. Fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, og økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjon og akutttiltak.

Kommunen vil også ha ansvar for all veiledning og oppfølging etter at barnet har flyttet inn i fosterhjemmet. Bufetat skal ikke lenger tilby generell veiledning av fosterhjem.

Lovfestet kommunal plikt til alltid å søke etter fosterhjem i barnets familie og nære nettverk.

Med barnevernsreformen får kommunene økt finansieringsansvar for tiltak i barnevernet. I følge myndigheters intensjoner skal dette gi kommunene bedre muligheter og sterkere insentiver til å prioritere forebyggende tilbud til barn og familier.

Man må her se på nye oppgaver kommunen får, opp mot årsverk i tjenesten/ kommunen, og gjøre en kostnadsberegning på hva som vil tilfalle kommunen av økte utgifter. I plansammenheng bør det i planstrategiperioden vurderes om reformen vil kreve en plan for strategier, målsettinger og prioriteringer for bl.a. å kunne tilpasse nye forventinger og krav til ressursituasjonen nå og framover.

Kompetanse og integrering

Som omtalt under befolknings- og demografitema ovenfor er antallet flyktninger som ankommer Norge minsket dramatisk. Det har da også ført til en nedgang i antallet flyktninger kommunen blir anmodet om å bosette. Nedgangen i antallet bosatte flyktninger har medført en betydelig nedbygging av virksomhet for kompetanse og integrering.

De siste årene har mange deltakere gått ut av introduksjonsprogrammet og vi ser at måloppnåelsen har vært på rekordhøyt nivå både i 2018 og 2019. Tidlig fokus på arbeid, og retning i programmet, har vært avgjørende for å få deltakerne over i videre utdanning eller arbeid.

Nedgangen i antall elever ved Kragerø Læringscenter har i likhet med antallet bosatte flyktninger vært stor. Det har medført et redusert antall grupper. Kommunen samarbeider fortsatt med fylkeskommunen om kombinasjonsklasser, men antallet klasser har gått ned fra to klasser til en. Kragerø kommune har også hatt et langvarig samarbeid med Fylkeskommunen om studiekompetanse. På grunn av en nedgang i antall søkere til dette kurset vil det i skoleåret 2020/2021 ikke bli tilbud om studiekompetanse ved Kragerø Læringscenter.

Læringscenteret har over lang tid også hatt et samarbeid med studiesenteret.no. Undervisningstilbudet er per i dag svært begrenset til et fåtall høyskolestudier.

Utfordringsmessig er flyktningefeltet preget av store svingninger, og de siste årene mer enn tidligere. Virksomhetens evne til å tilpasse seg behovet er avgjørende. Rask oppbygging og nedbygging i den skalaen som har vært aktuell de siste årene er krevende, både for å sikre god kompetanse og tjenester av god kvalitet som fører til måloppnåelse for den enkelte deltaker. Å ivareta et godt arbeidsmiljø for de ansatte i virksomheten og å sikre at økonomiske rammer overholdes har vært og er også krevende.

Det vil være viktig å opprettholde samarbeidet med fylkeskommunen for at et så bredt utvalg av studier som mulig skal finnes tilgjengelig for Kragerøs innbyggere. I den forbindelse vil det også være naturlig å se etter bedre løsninger for å tilby høyskolestudier på nett enn eksisterende ordning.

Kommunestyret vedtok 11.06. 2020 at *Plan for integrering av flyktninger 2017 – 2021 revideres*. Revidert plan skal gjelde for perioden 2021 – 2025.

Barn og unge – litt fritid, litt framtid og litt generelt.

Kommuner og fylker bruker i dag [Ungdata](#) undersøkelsen for å få et innblikk i hvordan det er å være ung i dag. Denne - utarbeidet av offentlige forskningsmiljøer sammen med folkehelseinstituttet har - så langt vi erfarer, bredde og dybde i spørsmålstillingene. Høy svarprosent bør gjøre den representativ.

Siste ungdatabundersøkelse bygger på tall gjort etter målinger i 2018. Undersøkelsen gjøres på ungdomsskoler og videregående skoler. I Kragerø deltok 89 % - 313 elever fordelt på begge ungdomskolene og nesten like mange svarte fra Kragerø videregående skole.

Resultatene fra siste undersøkelse ble lagt fram for Hovedutvalg for oppvekst i sept. 2018. Selv om denne nå ikke er helt fersk, framlegges, i påvente av 2020 undersøkelsen, hovedmomenter fra det som ble lagt fram for hovedutvalget høsten 2018:

Ungdataberapporten oppsummerer først noen generelle utviklingstrekk på landsbasis:

- 1) Brudd i skikkelighetstrenden som har preget ungdomsgenerasjonene de siste 10-15 årene – spesielt hos gutter.
- 2) Selvrapperte fysiske og psykiske helseplager øker. Begge kjønn.
- 3) Mindre fremtidsoptimisme og lavere skoletrivsel.
- 4) Ungdommer bruker mer tid på skjermbaserte aktiviteter.

På kommunenivå for Kragerø synes tallene å vise at de aller fleste ungdommer trives godt, er fornøyd med foreldre- og familiesituasjonen, vennesituasjonen og det sosiale, med skolen de går på, og med lokalmiljøet der de bor. De aller fleste har en aktiv fritid der sosiale medier, dataspill, trening, skolearbeid og samvær med jevnaldrende preger hverdagen. Flertallet har god fysisk og psykisk helse, selv om målinger for psykisk helse nå får lavere score. Det er en klart målbar økning i problemstillinger knytta til psykisk helse situasjonen fra 9. og 10. klasse og til de to siste årene på videregående skole. Her melder 26 % av jentene depressive symptomer og nesten hver tredje jente har ikke troen på et godt liv.

Resultater på indikatorer for depressive symptomer og framtidstro er bekymringsfulle. Tendensen gjelder begge kjønn, men det er jentene som definitivt sliter mest! Dette er også en nasjonal trend, og som det nå nå rettes større oppmerksomhet mot både fra helse- og utdanningsmyndighetene. Eksempelvis skal *livsmestring* inn som tverrfaglig emne i grunnskolen. Dette betyr også at skolens fagplaner, og event. andre planer, blir betydelig endret på områder hvor det er relevant å integrere livsmestringstema som tverrfaglig emne.

Kragerø har et mangfoldig og rikt frivillig organisasjonsliv. Likevel måler undersøkelsen en god del lavere deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter enn på både fylkesnivå og nasjonalt nivå. På videregående deltar kun 42 % i organiserte aktiviteter. Nasjonalt er deltakelsen riktignok også lav med kun 48 %. Men som vi ser av en del andre utviklingstrekk så er det ting som tyder på at kanskje særlig ungdommen bruker mer tid på digitale verktøy, sosiale medier osv. Antakelig betyr det at den organiserte fritidsaktiviteten mer og mer merker konkurransen fra «appene».

I planstrategien vedtatt høsten 2016 sto bl.a. dette om barn og unge som lever i familier med lave inntekter over tid:

Den store «tunge» utfordringen er antall barn som lever i det vi omtaler som lavinntektsfamilier. Utviklingen i forhold dette går både nasjonalt, regionalt og lokalt i feil retning. For Kragerø sin del er økningen på andelen barn 0-17 år i lavinntektsfamilier økt med hele 4,5 % flere barn fra 2011 til 2015! Anslagsmessig betyr det en økning fra ca. 250 barn i 2011 til ca. 350 barn i 2015!

Med utgangspunkt i «Handlingsplanen mot barnefattigdom 2012 – 2015» er det gjort et stort arbeid for å motvirke konsekvensene av lav inntekt i aktuelle familier med det vi kaller kompenserte tiltak.

For øvrig forteller situasjonen oss om at feltet må forsterkes. Det anbefales slik sett å styrke planarbeidet med nødvendig oppdatering og revisjon av handlingsplanen hvor det tas så godt som mulig høyde for den negative utviklingen med stadig flere barn og unge som trenger bistand for å kunne delta i barnehage, skole og fritid på lik linje med normal- og høyinntektsgrupper.

Dette var grunnlaget bak vedtaket i forrige planstrategi om å revidere og fornye «Handlingsplanen mot barnefattigdom». Dette er gjort og vi har nå en revidert og ny plan vedtatt juni 2019 med tittelen *Barn og unge i lavinntektsfamilier. Handlingsplan for å forebygge, redusere og forhindre.. 2019-2022* Folkehelsebarometeret 2020 (se. s.19) viser at andelen som kalles lavinntektshusholdninger sammenligningsvis med fylket og nasjonalt, fortsatt ligger høyt i Kragerø. Derfor vil arbeidet med ulike tiltak forankret i planen *Barn og unge i lavinntektsfamilier* stå sentralt i barne- og ungdomsarbeidet for kommunen framover.

For tema barn og unge understreker Fylkeskommunen at hensynet til barn og unge i lovverket og i nasjonale retningslinjer skal håndvheves strengt. Det forutsettes derfor at kommunen jobber aktivt med tilrettelegging på ulike måter slik at barn og unges deltakelse i den kommunale planleggingen kan bli så god og reel som mulig.

4.5 NÆRINGSLIV og ARBEIDSPLASSE

Mens det var ca. 500 færre sysselsatte⁸ i Kragerø i 2016 enn hva det var i 2010, snudde nedgangen med en økning i 2017 og 2018. Litt ned igjen i 2019 med ca 90 sysselsatte i privat sektor og vel 30 i kommunal sektor. Hvorvidt nedgangen fra 2018 – 2019 er et uttrykk for en trend blir tall å følge med på framover. men innenfor hva som er normale svingninger for ett-årige måletidspunkt.

For hele perioden fra 2010 til 2018/2019 kommer det fram noen større endringer mellom offentlig og privat sektor. Arbeidsplasser i tilknytning til sentralisering i noen deler av statsforvaltningen har ført til vel 100 færre sysselsatte. Største nedgangen er likevel i privat sektor med vel 300 færre sysselsatte fra 2010 til 2019. Den kommunal forvaltning for samme periode, har med noen svingninger i perioden økt med knappe 30 sysselsatte.

For innværende planperiode viser tallene i tabell 9 at sysselsettingssituasjonen er relativt stabil siste 4 år.

Tabell 6 nedenfor viser antall sysselsatte etter arbeidssted i Kragerø per 4. kvartal 2010 og 2016 – 2019 fordelt på hovedsektorer:

Sektorinndelt:	Sysselsatte etter arbeidssted				
	2010	2016	2017	2018	2019
Statsforvaltningen	271	173	173	164	160
Fylkeskommunal forvaltning	82	65	70	67	70
Kommunal forvaltning	1158	1181	1216	1215	1182
Privat sektor og offentlige foretak	3038	2628	2817	2780	2692
Alle sektorer	4549	4047	4276	4226	4104

SSB: kildetabell 07979

Tabell 7 viser antall sysselsatte i Kragerø per 4. kvartal fordelt på næring.

Næringer:	Sysselsatte etter arbeidssted				
	2010	2016	2017	2018	2019
Jordbruk, skogbruk og fiske	89	57	50	56	56
Bergverksdrift og utvinning	26	27	32	29	32
Industri	602	442	457	463	459
Elektrisitet, vann og renovasjon	75	60	51	48	46
Bygge- og anleggsvirksomhet	569	508	559	542	526
Varehandel, reparasjon av motorvogner	684	538	548	552	540
Transport og lagring	213	185	177	180	141
Overnattings- og serveringsvirksomhet	163	186	205	194	223
Informasjon og kommunikasjon	37	24	23	21	26
Finansiering og forsikring	68	80	129	144	128
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	155	162	179	194	183
Forretningsmessig tjenesteyting	151	142	159	108	101
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	254	201	216	214	217
Undervisning	352	377	389	384	389
Helse- og sosialtjenester	941	885	918	894	863
Personlig tjenesteyting	124	126	139	144	132
Uoppgitt	46	47	43	59	41
Totalt antall sysselsatte	4549	4047	4274	4226	4104

Statistisk sentralbyrå - kildetabell: 07984,

⁸ Sysselsatte er antall ansatte uavhengig av stillingsstørrelse. Et arbeid/engasjement må være av minst 3 mnd. varighet for å bli reg. i statistikken.

Som det også framgår i denne er det ikke store endringene på antall sysselsatte i perioden 2016 til 2019 innenfor de fleste bransjene, men et par endringer mellom næringskategoriene i tabellen kan man likevel merke seg: - for besøksnæringen (overnattings- og serveringsvirksomhet) er det en økning på nesten 40, mens tilsvarende noe markant nedgang i sysselsatte for transportbransjen med litt over 40. Finans og forsikring har også en god økning på nesten 50 sysselsatte de to-tre siste årene.

Arbeidsledigheten

Tabellen viser andel registrert helt arbeidsledige fra nov. 2016 til og med mars 2020. Noen nabokommuner og Notodden (samme kom.gruppe) som har vært relevant å sammenligne oss med, er tatt med i tabellen.

Tabell 8

Statistikkområde:	2016 Pr. 30.11.	2017 Pr. 30.11.	2018 Pr. 30.11.	2019 Pr. 31.3.	2019 Pr. 30.11.	2020 Pr. 31.3.
Landet	2,8	2,3	2,3	2,4	2,1	11,3
Fylket	2,7	2,3	2,6	2,8	2,3	11,4
Porsgrunn	2,9	2,4	2,7	2,8	2,4	10,6
Notodden	3,2	2,8	2,8	3,5	2,7	9,9
Bamble	2,5	1,9	2,0	2,2	2,3	10,7
Kragerø	3,3	2,8	3,0	3,5	2,2	10,8
Drangedal	2,7	2,3	2,5	1,9	1,7	9,5
Risør	3,8	3,1	2,6	2,7	2,4	10,3

SSB - kildetabell 10540

Som tidligere år, inntil nov. 2019 ligger ledighetstallene for Kragerø fra 0,5 % til ca.1 % over fylket, noen av nabokommunene og ift. landsgjennomsnittet. Noe bedring i tallen siste halvår 2019. Vi ser også at Kragerø sysselsettingsmessig slett ikke synes å være hardere rammet av Koronapandemien enn «andre» nabokommuner og landet for øvrig. Seinere oppdatering av tabellen vil vise hvorvidt utviklingen i ledigheten etter pandemien viser den samme likheten mellom oss og «de andre» som pr. 31.3. 20.

Utenforskapet – helt eller delvis utenfor arbeidslivet

Det langvarige livet utenfor arbeidslivet er faktisk en langt mer dramatisk statistikk å legge fram for Kragerø enn ledighetstallene. Sammenlignet både med fylket (dvs. Telemark og ikke Vestfold og Telemark), og særlig landsgjennomsnittet, ligger vi nå som tidligere år fortsatt markant over for enkelte aldersgrupper gjennom perioden 2015 og fram til 2019.

Men henvisning til kommunebarometeret i kap.7 om *Kommunale tjenester*, berører «utenfor arbeidslivet» også store sosialutbetalingskostnader for Kragerø kommune.

Tabell 9: Uføretrygdede – andeler etter alder for Kragerø, Telemark og landet.

Årstall:	2016			2017			2018		
	Kragerø	Telemark	Landet	Kragerø	Telemark	Landet	Kragerø	Telemark	Landet
18-67 år	16,5	9,7	9,7	16,4	13,3	9,8	16,4	13,8	10,1
18-24 år	2,5	1,2	1,4	2,9	2,0	1,5	3,1	2,1	1,6
25-34 år	5,1	2,3	2,5	5,5	4,5	2,7	5,9	4,9	3,1
35-44 år	9,0	5,0	5,2	8,4	8,3	5,4	8,8	8,9	5,8
45-54 år	16,1	10,9	11,1	15,7	14,1	11,4	16,7	15,0	11,8
55-61 år	26,5	19,9	19,8	27,3	23,9	19,8	26,4	24,1	20,0
62-67 år	41,7	30,9	30,1	40,6	33,6	29,5	38,8	33,1	29,1

SSB – kildetabell 11715

Vi ser også at tallene for særlig fylket, og noe på landsbasis er oppadgående, mens uføretallet for Kragerø ligger stabilt på litt over 16 %. I tillegg (pr 31.5. 20) står 9,6 % av befolkningen utenfor arbeidslivet av andre grunner. Det betyr at vel hver fjerde innbygger i Kragerø 18 til 67 år står utenfor arbeidslivet.

Det er igangsatt en rekke tiltak fra nær sagt «vugge til grav» for å forebygge og dempe effektene av faktorer vi vet er av betydning for inntreden og deltakelse i arbeidslivet. Jmf. også NAV – *sosiale tjenester* avsnittet på s. 20 - 21. På felt som er vi vet er relevant for denne statistikken er det jmf. Helse-og omsorgstjenestene på s. 21 ovenfor, foreslått en ny plan på feltet *forebygging og håndtering av rusproblematikk og psykiske lidelser*.

Pendling og «regionsforstørring»

Forbedret infrastruktur påvirker normalt mobiliteten i en region positivt ved at arbeidsmarkedet utvides og pendlergraden øker når reisetida mellom bosted og arbeidsmuligheter til nabokommuner og regionalt blir kortet ned. For vår region vil vi høyst sannsynlig se positive effekter av ny E18 Rugtvedt- Dørdal – og enda mer når motorveien skal videreføres sørover. Vi er likevel, eller så langt, ingen typisk utpendlerkommune som eksempelvis Drangedal og Siljan, men vi har gjennom mange år likevel en betydelig større andel som pendler ut enn inn til kommunen. Det bør heller ikke være noe mål i seg selv å bli en «pendlerkommune», men bedre pendlermuligheter bidrar definitivt til å opprettholde bosetting og å dempe utflytting dersom arbeidsplassmarkedet og næringsutviklingen lokalt stagnerer eller får en negativ utvikling.

Selv om det er en rekke strukturelle forhold som ligger til grunn for arbeids- og markedssituasjonen både lokalt, regional og nasjonalt, ja til og med internasjonalt, understrekes likevel de faktiske forhold at boattraktiviteten i Kragerø holder seg relativt god og stabil selv om arbeidsplassmarkedet er svinger og til tider er stramt.

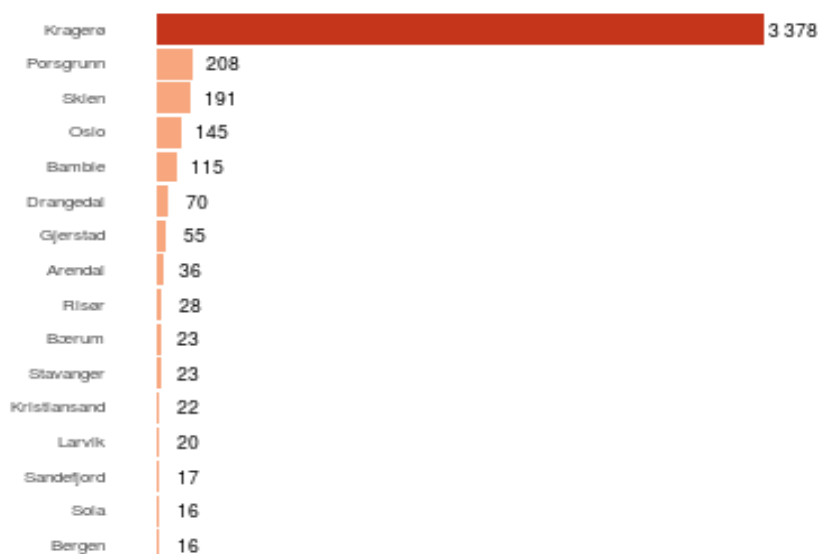
Tabell 10: Pendling ut fra og inn til Kragerø aldersgruppa 15 – 74 år pr. 4. kvartal 2019:

Personer som pendler inn til kommunen	Personer som pendler ut av kommunen
2019	2019
726	1255

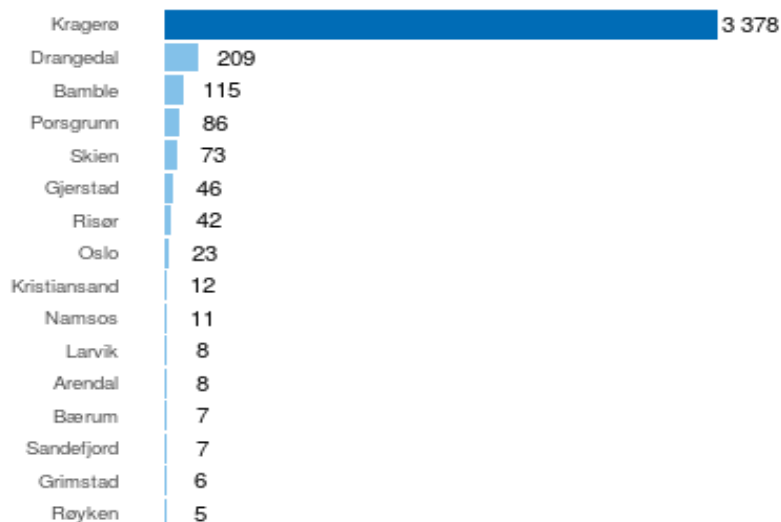
SSB: kildetabell 11616

Kragerø er en utpendlingskommune hvor 529 flere sysselsatte pendler ut av kommunen enn inn i 2019.

Antall sysselsatte med bostedsadresse i Kragerø fordeler seg slik etter arbeidssted (de 15 stedene det pendler flest fra til Kragerø):



Antall sysselsatte personer med arbeidsstedsadresse i Kragerø, men med bosted andre steder (de 15 stedene det pendler flest fra til Kragerø):



Infrastrukturtiltak av lokal og regional betydning for næringsliv og bosetting.

Av stor betydning for vekstmuligheter utenfor de store sentraliseringsområdene⁹ i landet er særlig vei, jernbane og sjøtransport viktig for en kommune med beliggenhet som Kragerø.

Ovenfor nevnes ny firefelt E18 gjennom kommunen. Denne er blitt prioritert forlenget fra Dørdal og sørover i Nasjonal transportplan 2018 – 2029, mens tidligere omtalte og prioriterte tiltak som forlengelse av Vestfoldbanen (Grenlandsbanen) sørover gjennom Bamble og Kragerø og utbedringer av farleden til ulike havneområder i Kragerø i samme plan, synes å være prioritert ned eller bort. For alle strategiske formål knyttet til både *bedrifts-*, *bo-* og *besøkattractivitet* er vei, jernbane og sjøtransportmulighetene av uvurderlig betydning for vekstmulighetene i vår region.

Ny E18 gjennom kommunen er ikke igangsatt, men regulering, prosjektering og planlegging er i gang. På bakgrunn av forskning og dokumentasjon fra sammenlignbare tiltak vil potensialet for næringsutvikling og vekst, økt tilflytting og bosetting kunne bedres i stor grad.

Med stort potensiale for vekstfremmende tiltak har det gjennom flere planperioder blitt understreket at jernbanetrasè som en forlengelse av Grenlandsbanen gjennom vår kommune har høyt prioritert. Uten å gå nærmere inn på historikken her har dette gjennom flere rullinger av Nasjonal transportplan blitt tatt med som en av de store nasjonale infrastrukturesatsningene. I siste nasjonale transportplan ble dette for øvrig skjøvet ut i tid med 2028/2029 som mulig prosjekteringstidspunkt. Revisjon av transportplanen er imidlertid nylig i gang med muligheter for innspill til jernbanesatsningen i revidert nasjonal transportplan for perioden 2022 - 2033.

Jernbane og sjøtransport pekes på i ulike nasjonale planer som viktige satsningsområder i forhold til klimamål, bærekraft og det «grønne skiftet». For å kunne utvikle og tilpasse Kragerø eksisterende havneområder knytta til næring og økt besøksattraktivitet forutsettes utbedringer av trange passasjer i Kragerøfarleden. Som nasjonal satsning har utbedringstiltak på tre strategiske innseilingssteder til våre havner vært tiltaksbeskrevet og prioritert i tidligere nasjonale transportplaner og i gjeldende plan. Det etterlyses både politisk og administrativt at disse satsningene ikke lenger blir skjøvet på og utsatt, men framskyndet og forsert.

Som med firefelts europavei gjennom kommunen, vil nasjonale infrastrukturesatsninger som jernbane og tilrettelegging for moderne sjøtransport ikke bare kreve påvirkningsarbeid overfor sentrale myndigheter, men

⁹ Med store *setnraliseringsområder* menes f.eks. Osloregionen, Stavangerregionen, Bergensområdet osv.

også samarbeid mellom nabokommuner og ikke minst fylkeskommunen. Det anbefales derfor at tidligere initiativ gjenopptas og at muligens nye initiativ bør igangsettes for å kunne påvirke aktuelle instanser til å nå målene om god og bærekraftig infrastruktur i vår region.

Plansituasjonen for næringsliv og arbeidsplassarbeidet.

Siden forrige planstrategi har Kragerø fått status som omstillingskommune. Status er begrunnet i store strukturelle endringer i næringslivet og bortfall av tidligere viktige industriarbeidsplasser og de ringvirkninger det har for kommunens og regionens øvrige næringsliv og arbeidsplass situasjon. Over en periode på 6 år (2017 – 2022) skal kommunen ved hjelp av fylkeskommunale midler følge et omstillingsprogram som inneholder en særskilt satsing for å sikre etablerte næringer og å skape flere arbeidsplasser.

En forutsetning for deltakelse i omstillingsprogrammet er utarbeidelse av en plan for arbeidet. Denne heter Kragerø kommune - [Omstillingsplan 2017 – 2022](#). Denne inneholder innsatsområdene [Reiseliv og opplevelsesnæring](#), [Innovasjon og utvikling i eksisterende næringsliv](#) og [Bodsteds- og næringsattraktivitet](#).

Dette betyr at det foreligger en plan i samsvar med utfordringsbilde i kommuneplanen, strategier videre, langsiktige målsettinger og satsningsområder for å nå disse. Omstillingsplanen er naturlig nok mer detaljert og går grundigere til verks på de nevnte innsatsområdene.

Vi er nå vel halvveis i programperioden, og som det framkommer i tabellene over næringsliv- og sysselsettingssituasjonen på s.26 kan vi se at noen negative tendenser for flere næringer har snudd og sysselsettingen har gått opp. Hvilke aktiviteter i omstillingsplanen som kan ha gitt slike effekter vil bli nærmere dokumentert i omstillingsprogrammets rapporter.

Omstillingsprogrammet vil bli avsluttet i kommende planstrategiperiode. Derfor er det viktig allerede nå å peke på utfordringene det er å implementere et prosjekts aktiviteter som man ønsker å videreføre når et prosjekt og en innsatsperiode er avsluttet. Dette bør drøftes i kommende planstrategiperiode enten man ser for seg nye videreføringsprosjekter eller hvorvidt målene i omstillingsprogrammet kan ivaretas ved revisjon og videreføring av planen «Kragerø – En næringsvennlig kommune». Denne omhandler næringsdelen i omstillingsprogrammet hvorpå tiltaksdelen gjelder ut 2020. Det vil derfor være naturlig at denne delen av planen rulleres relativt tidlig i planperioden.

4.6 Klima og energi – natur og miljø

Tema er oppsummert i kommuneplanen til å være en av våre to hovedutfordringer. Begrunnelsen ligger i Nasjonale- og regionale forventningsdokumenter med bl.a. FN's bærekraftsmål, hvor lokalsamfunnets forpliktelser som aktør for å få ned klimautslipp beskrives. Uten lokal innsats vil det tverrpolitiske målet på nasjonalt nivå og i forhold til internasjonale avtaler, være umulig å nå. Samtidig må vi for egen del sikre oss mot de utfordringer vi allerede har fått i forhold til klimaendringens konsekvenser med økt flom og rasfare. Nasjonale, regionale og lokale mål om naturmangfold, allmennhetens muligheter for rekreasjon, friluftsliv og tilgang til naturområdene er også en del av tema *Klima og miljø*.

I gjeldende kommuneplan er det flere satsningsområder som dekker opp for dette. Det pågår en rekke tiltak knyttet til beredskapsarbeidet vedr. klimaendringseksekvenser og det satses mer på tilrettelegging for alternative energikilder, energisparing, el-biler med bl. ladestasjoner m.m. Satsningsområdene er i stor grad retta mot vår offentlige drift, men samtidig er tilrettelegging og oppfordringer retta mot privat sektor og den enkelte innbygger helt avgjørende for å nå klimamålene.

Arbeidet med klimamålene er ikke lenger et langsiktig arbeid. I løpet av perioden for gjeldende kommuneplan skal klimamålene som følge av det som er blitt kalt Parisavtalen nås. Som liten brikke i det globale miljøarbeidet betyr det at alle offentlige og private aktører må bidra med:

- Effektiv bruk av arealer til bolig, næring og transport. Generelt og så langt som mulig utfordres og oppfordres det i kommunen til fortetting og transformasjon før nye arealer tas i bruk. Kommunens tettsteder er definert og avgrenset i kommuneplanens arealdel i tråd med regionale myndigheters krav til dette.
- Det grønne skifte; - stimulere og oppfordre til produksjon av varer og tjenester med bruk av alternativ og grønn energi. Det langsiktige målet med *Det grønne skiftet* er et nullutslippssamfunn.

FN's klimapanel har tydelig konkludert med at globale utslipp må halveres innen 2030.

- Sirkulær økonomi; - er et prinsipp for økonomisk virksomhet som har som mål at ressurser forblir i økonomien lengst mulig. Dette ønskes oppnådd ved å redusere råvarebruk, avfall, utslipp, energiforbruk til et minimum. Sirkulær økonomi har også som mål at produkt gjenbrukes, gjerne også utenom sitt opprinnelige formål. (ref. [Klima og energiplan 2019 – 2023](#) s. 43)
- Alle planer og tiltak skal konsekvensbeskrives i forhold til klimatiske og miljømessige virkninger av et vedtak. Planer og tiltak av en viss størrelse, eller som man antar kan ha klimatiske og miljømessige virkninger, skal konsekvensutredes. Nasjonale mål og utslippsgrenser vil være rettesnor/kriterier for dette. Det må påses at retningslinjer og bestemmelser gitt i plan og bygningsloven når planer og tiltak er av et omfang og/eller karakter som krever det.

Fylkesmannen etterlyser konkretisering og vurdering av kommunens utfordringer på forurensingsområdet. Som nevnt under folkehelse/levetema ovenfor, bør viktige tema her komme bedre fram i kommuneplanen. Situasjonen og utviklingen siste 4 år anbefales dokumentert og beskrevet. Områder som bør omtales av betydning for både miljø og helse vil være avløp, avfall, utslipp industri og næring, forurenset vann, grunn og sjøbunn og miljøgifter.

Klima – energiplan, klimatilpasning for Kragerø kommune 2019 – 2023 er nylig vedtatt.

Relatert til punktene over inneholder denne planen status/dokumentasjon, målsettinger og en handlingsplan med tiltak som på en riktig og god måte ivaretar klima- og miljøarbeidet i Kragerø framover. Da feltet som vist over er presserende å oppnå resultater på, anbefales det å rullere klima- og energiplanen som til nå, hvert fjerde år. I rulleringen av denne vil fylkeskommunens vedtatte mål (fylkestinget 9.1. 20) om å kutte 60 % i direkte klimagassutslipp innen 2030 (klima-utslipp 2009 er utgangspunktet) for Vestfold og Telemark fylkeskommune bli innarbeidet med tiltak både knyttet til samfunnsplanleggingen og areal- og transportplanarbeidet.

I miljødirektoratets [klimastatistikk](#) (Kragerø må søkes opp på sidens søkefelt) fordeler de største klima-utslippsområdene for Kragerø seg slik pr. 2018:

32 % gjelder sjøfart m/fergetrafikk (fritidsbåtbruk er ikke med i dette tallet), 27 % gjelder veitrafikk og 21 % er industri. Personbiltrafikk utgjør ca. 2/3 av utslipp på vei – dette som eksempel på at de store tallene kan konkretiseres noe mer. Tilgang på stadig bedre dokumentasjon som dette øker våre muligheter til å analysere utfordringene mer presist slik at vårt planarbeid også på utslippsområdet kan bli mer nøyaktige når målrettede tiltak skal utarbeides.

Som en forutsetning for å kunne jobbe målrettet og mer presist med klimamålet på alle områder foreslås det at også Kragerø jobber med klimabudsjett og klimaregnskap slik noen kommuner i regionen nå er i gang med.

Med henvisning til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og [klimatilpasning](#) (2018), fastslår denne at hensynet til et endret klima skal inngå som en vurdering av hvorvidt det er et behov for oppheving eller revisjon av gjeldende planer.

Kragerø kommune skal foreta lokal tilpasning når det gjelder økt risiko for flom, skred og erosjon på grunn av klimaendringer og mer ekstremvær. Ved planlegging av ny bebyggelse, skal det tas hensyn til evt. fare for ras og flom, forurenset grunn, radon, stråling, luftforurensing, støy og annen forurensing. Til det videre arbeidet i landets kommuner er portalen www.klimatilpasning.no opprettet som en nasjonal veiviser for tilpasningsarbeid, og som i revisjonen av våre egne planer vil være nyttig verktøy i arbeidet med å planlegge gode tiltak.

Både nasjonalt og lokalt har plastforbruk og mikroplast i natur og sjø fått stor og økende oppmerksomhet. Myndigheter og næringsliv kan ved hjelp av forskjellige tiltak begrense utslippene noe, samtidig som at vi alle kan gjøre viktige innsatser for å begrense plast og mikroplast på avveie.

I *Klima- og energiplan 2019 -2023* (s.33) er plastutfordringene i naturen tatt inn og det er laget en tiltaksplan for å redusere plastbruken og for å forhindre mikroplast i naturen (s.35).

Naturmangfoldet og sårbare sjø-, vann-/vassdrag og landområder.

Kragerø har store naturområder med et mangfold av naturverdier av både nasjonal og internasjonal interesse. Noen av områdene beskrives som svært sårbare med tanke på naturmangfoldet – både plante- og dyrelivet. Sårbarhetsbeskrivelsen retter seg først og fremst mot at store deler av naturområdene, særlig mot sjø, er svært attraktive som turistdestinasjon og som friluftslivområder. Å balansere naturvernet, allmenhetens tilgang til naturområdene, bruk av hytter, fritidsboliger, brygger og havner har gjennom flere tiår vært krevende. Presset på mange av disse til dels sårbare naturområdene avtar ikke og det er utfordrende å i vareta balansepunktene som både skal sikre vernet og ivareta utvikling innenfor rammene av en bærekraftig utvikling.

Sammen med lokale myndigheter og interesser er nasjonale og regional myndigheter svært opptatt av disse problemstillingene. Derfor er også Kragerø og kragerøs skjærgård og kystlinje definert innenfor den sonen hvor det stilles strengeste krav til planlegging av vern og utvikling i tråd med *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen*. Formålet med disse retningslinjene er å tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet langs sjøen.

Fiskeridirektoratet tilbakemelder i sitt ettersyn til planstrategien det som særlig positivt og viktig at strandson utfordringene får et spesielt fokus. Videre står det; - *det vil være viktig at arbeidet med arealdelen inkluderer sjøområdene, som det vurderes kommunedelplan for, eller fokus på, naturmangfold og tiltak mot plastforsøpling og marin forsøpling for øvrig.*

Direktoratet mener fiskeri- og akvakulturnæringen bør få større plass i det kommunale planverket. Som næringsaktør innenfor disse næringene beskrives kystkommuner som Kragerø som svært viktige for å kunne nå nasjonale mål om å være ledende på dette området også internasjonalt.

For fiskeridirektoratet er det viktig at arealforvaltningen er forutsigbar, balanserer mellom bruk og vern og at bærekraftsmålene legges til grunn. Et konkret innspill fra kommunens miljørådgiver som eksempel på å påvise et positivt potensiale i balansen «bruk og vern», er tare som et mer og mer aktuelt matprodukt, men samtidig tare- og tareskogens betydelige evne til å «fange» CO₂. Dette eksemplet kan overføres til en rekke nyttiggjørende planter som næringsprodukt i sjø og som samtidig vil fremme både naturmangfold og klimavennlighet. Plantenæringer på land er etablert og velkjent gjennom årtusener mens plantenæringer i sjø så vidt har kommet på agendaen.

Direktoratet gir ellers noen anvisninger og råd som anbefales tatt med til kommuneplanrevisjonen og i den videre kommunale planleggingen.

Kommuneplanens arealdel viser arealer for fisk og akvakultur og kjente låssettingsplasser. Den viser også bruk og vern av sjø og vassdrag med randsone og en stor marin nasjonalpark i kommunen. Men arealdelen mangler markering av hummerreservater, forbudssone for fiske etter kysttorsk/fjordtorsk og beskyttede gyteområder. Det er behov for å få også dette tydeliggjort i kommunens kartverk.

Fylkesmannen understreker kommunens sentrale rolle i det lokale og regionale vannforvaltningsarbeidet. I planarbeidet bidrar Kragerø kommune med et tiltaksprogram for Kragerøvassdraget som gjelder for perioden 2022 – 2027. Hensynet til vannkvalitet generelt og beskyttelse av drikkevannskilder spesielt skal være tema på alle plannivå. Tiltaksprogrammet for Kragerøvassdraget er også Kragerøs bidrag til den regionale planen «Vannforvaltningsplan for Vestfold, Telemark og Agder».

I den regional planstrategien (jmf. s.7 - 9 overfor) fremmes forslag om å revidere *Regional kystsonenplan for Vestfold* ved å innelemme kystkommunene i Telemark. Telemark fylke hadde selv påbegynt arbeidet med en slik plan. Dette ønskes nå tatt inn og videreført i sammenheng med en helhetlig kystsonenplan for Vestfold og Telemark. En slik plan vil naturlig nok inneholde mange viktige momenter som vil legge føringer for kommuneplanrevisjon og planarbeid for øvrig der en regional kystsonenplan har relevans.

Miljødirektoratet skal utarbeide en Helhetlig plan for Oslofjorden». Utover at den vil være relevant for Regional kystsonenplan, vil den være relevant for kommunens arbeid med våre sjøområder (Jmf. nasjonalparkavsnittet nedenfor), vannforvaltningen, naturmangfoldet, næringsaktiviteter og friluftsliv.

Vedr. naturkartlegging etterspør fylkesmannen hvorvidt dette er tilstrekkelig gjennomført i Kragerø? Dette vil bli nærmere fulgt opp i samarbeid med fylkesmannens miljøvernvedling. Det må seinere gjøres en vurdering av hvorvidt karleggingen vil føre til et behov for eksempelvis temaplaner knyttet til naturmiljø.

Kulturlandskap

Kragerø har kulturlandskaps og kulturlandskapsverdier knytta til jordbruk og beitebruk som representerer viktige områder, også i nasjonal sammenheng, i mindre grender og på nesten alle de store øyene i kommunen. Jomfruland og Stråholmen er nasjonalt plukket ut som unike kulturlandskap i jordbruket innenfor ordningen Utvalgte kulturlandskap (UKL).

Fylkesmannen minner om at forvaltningsansvaret for Utvalgte kulturlandskap er overtatt av kommunen og at det bør framkomme i den kommunale planleggingen på hvilken måte kommunens landbruksverdier både med jordbruk, skogbruket og da ikke minst kulturlandskapsområder i kommunen både kan bli videreutviklet og ivaretatt.

Fylkeskommunen formidler penger bevilget gjennom Landbruksdirektoratet som årlig settes av til utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Intensjonen er nettopp her å sikre muligheter for fortsatt drift, skjøtsel og vedlikehold av områdene. For Kragerø sin del – dvs. Jomfruland og Stråholmen som utvalgte områder, gis det hvert år ut en [årsrapport](#)¹⁰ om arbeidet som gjøres for disse midlene. Kommunens landbruksansvarlige er representert i utvalget som jobber med UKL områdene i Kragerø.

Planen *Tiltaksstrategi og retningslinjer for jordbruket i Drangedal og Kragerø 2020 – 2022* er retta inn mot spesielle miljøtiltak i jordbruket. I denne forankres viktige retningslinjer og tiltak for bl.a. å kunne få særskilte tilskudd til sektoren. Kommunestyret vedtok også i siste reviderte tiltaksstrategi at forbruket av plast og behandling av plastavfall i jordbruket skulle være med som et eget miljømessig punkt i tiltaksstrategien.

I gjeldende kommuneplan beskrives landbrukstema innunder kap. om Næringsliv og arbeidsplasser. Det må påses at det også i revidert kommuneplan – både i samfunnsdel og arealdel, og både generelt og spesifikt for primærnæringsområdene, blir gjort nærmere rede for målsettinger og strategier for å sikre en bærekraftig primærnæringsutvikling i Kragerø de neste 10-12 årene.

Kragerø som nasjonalparkkommune

Med utgangspunkt i områdene rundt Stråholmen og Jomfruland – 117 km² - hvorav 98 % av arealet er sjøområder har Kragerø fått status som [nasjonalparkkommune](#).

Det omfattende arbeidet og prosessene fram mot å oppnå slik status i forhold til vern og bærekraftig utvikling av sentralt viktige kystsoner langs vår kyst, rakk så vidt å komme med før gjeldende kommuneplan ble vedtatt i 2018. Nasjonalparken ble offisielt åpnet høsten 2017, mens nasjonalparkplanen ble godkjent som forvaltningsplan sommeren 2019.

Dette betyr at Kragerø som nasjonalparkkommune må beskrives og forankres i revidert kommuneplan. I *Handlingsplan for nasjonalparkkommune Kragerø* forutsettes det at:

- Nasjonalparkkommunens ansvar og rolle under merkevaren Norges nasjonalparker blir beskrevet i kommuneplanen.
- I kommuneplanens samfunnsdel blir mål og strategier for kommunen som nasjonalparkkommune beskrevet.
- I kommuneplanens arealdel skal det tas hensyn til verneområdene og verneverdiene i områdene. Det må komme fram hvordan kommunen gjør dette ved bruk av arealformål og eventuelt hensynssoner.
- Gjeldende arealplan inneholder særlige bestemmelser for båndlagte områder. Dette rulleres/revideres i kommuneplanen.
- Nasjonalparkens plass som attraksjon og satsningsområde beskrives i kommuneplanen. Den skal støtte opp om besøksstrategien for nasjonalparken(e) og de øvrige verneområdene i kommunen for slik å bidra til en funksjonell overgang mellom verneområder og områdene utenfor.
- Kommunen skal hvert fjerde år i forbindelse med rullering av kommuneplan gjennomgå status i henhold til kriteriene for Kragerø som nasjonalparkkommune.

¹⁰ Oversikten er å finne på Fylkesmannens sin hjemmeside.

Friluftslivområder – behov for oversikter for plan og for bruk

I samband med allmennhetens rett til friluftsliv og rekreasjon er det igangsatt et planarbeid (kartarbeid) for dette. Det dreier seg om kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Dette vil bli et viktig kommunalt verktøy for å få oversikt over og kunnskap om viktige friluftslivsområder i kommunen. Slik dokumentasjon vil være nyttig i alle typer arealplansaker. Det vil også etter hvert bli et krav fra Miljødirektoratet at kommunene har kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene sine for å kunne søke om statlig sikring av friluftslivsområder.

Hovedprinsippet er at lokal kunnskap om friluftslivsområder skal overføres til kart. Selve arbeidet med kartlegging og verdsetting skal derfor utføres av kommunene selv, men fylkeskommunen vil ha en sentral rolle i forhold til å koordinere arbeidet. Det er utarbeidet en standardisert metodikk for bruk i kommunene, og det er lagt opp til at kartleggingen i hovedsak gjøres fra «skrivebordet» med kart og lokalkunnskap.

Grønnstruktur og vedtak om slik plan

Med grønnstruktur menes et sammenhengende, vegetasjonspreget område som ligger innenfor eller i tilknytning til en by eller et tettsted. Formålet gjør det mulig for kommunen å avgrense hovedstrukturen i grøntdrag og naturområder, gjennomgående turdrag og parker og større friområder, lekeområder og naturområder innen byggesonen. Grønnstrukturen vil binde de grønne områdene innenfor byggesonen sammen med friluftsområder utenfor. (Ot.prp.nr.32 – 2007-2008)

Fylkesmannen understreker at en slik plan kan ivareta ulike forhold eksempelvis jordvern, friluftsliv, klima og miljø. Både på opplevelsesplan og i fysisk sammenheng er grønnstrukturen et viktig bidrag også i folkehelseperspektivet.

Kommunestyret ønsket (sak 20/2019) at kommunaldirektøren starter et arbeid med en grønnstrukturplan.

Som følge av videre behandling av saken gjorde Hovedutvalg for Plan og bygg i møte 13.05. 20 dette vedtaket:

Utarbeidelse av grønnstrukturplan for Kragerø vurderes i sammenheng med kommunens planstrategi for 2020-2023, kommunens planbehov og overordna kommuneplanarbeid.

Kulturminner og kulturverdier

Kommunene har et stort ansvar for kulturminner og kulturverdier. Det er nå i ferd med å bli ferdigstilt en kommunedelplan om kulturminner. Denne bygger på et planprogram som er utarbeidet i inneværende planperiode. I forarbeidet til planen er det presisert at en slik plan også vil være viktig som et bidrag for å framheve og å kunne vektlegge vår kulturhistoriske arv som et viktig attraktivitetsmoment knytta til bostedsutvikling, bolyst og verdiskaping.

Fylkeskommunen understreker av nasjonal betydning et sentrum med verneverdige områder og bygninger. Viktige kulturmiljøer knyttet til Jomfruland nasjonalpark nevnes også særskilt.

Fylkeskommunen gir råd om at analysene og utfordringene som gjøres i kulturminneplanen blir tatt inn i kommuneplanens samfunnsdel hvor mål for kulturminnefeltet bør tydeliggjøres. Hva kommunen vil jobbe for å ivareta og styrke bør framkomme som hensynssoner og event. bestemmelsesområder i kommuneplanens arealdel og, der det er aktuelt, i kommunedelplan for sentrumsområdet når denne skal revideres.

Friluftsliv- og folkehelseiltak vil også få nytte av et planresultat med et mål om at kulturminner og kulturmiljøene også i større grad ønsket gjort tilgjengelige for allmennheten.

Massedeponi

Kragerø har ikke avsatt areal til massedeponi. Fylkesmannen nevner areal- og miljøutfordringer med massedeponi – ikke minst som konsekvenser av store anlegg, f.eks. ny E18 utbygging.

For øvrig gjennomføres planarbeidet for nye E18 i regi av «Nye Veier», og vil antakelig være ferdigstilt innen prosessene med revisjon av kommuneplanen er avsluttet. «Nye Veier» ønsker minst mulig lagring og frakting av masser ved å bruke slik masse til å skjerme veien (mindre støy) og til å forme landskapet langs veien.

Hvorvidt det er behov for å tenke massedeponi utover dette, må vurderes nærmere i revisjonenprosessen med kommuneplanen.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Som det framkommer av planbehov og planstatusoversikten framstill i tabellform til slutt i dokumentet, er tidligere spørsmål etter planverk på området nå dekket opp og vedtatt. Dette gjelder både *Overordnet beredskapsplan*, *Plan for samfunnssikkerhet og beredskap* og *Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse*. Men selv om planene er relativt nye er det områder med hyppige revisjonskrav. Det betyr at planen vil bli revidert i løpet av planstrategiperioden.

4.7 KOMMUNALE TJENESTER

Kommunale tjenester som tema i kommuneplan handler ikke direkte om det samfunnsmessige ansvaret og den tjenesteproduksjonen Kragerø kommune som bedrift skal utøve i forhold til Kragerøsamfunnets innbyggere. utfordringer, vurderinger og eventuelle planbehov i tilknytning til tema og berørte tjenesteområder er disse først og fremst omtalt i kap.6 ovenfor. Dette tema *Kommunale tjenester* handler primært om hvordan Kragerø kommune som bedrift organiserer seg og sikrer god økonomi til drift og utvikling av tjenesteområdene.

De ansatte er organisasjonens viktigste ressurs. For å kunne levere så gode tjenester som mulig må det derfor utøves en personalledelse som sikrer god kompetanse, god jobbmotivasjon og god helse. Det betyr at kompetanseutvikling, helse, miljø og sikkerhet og god personalpolitikk er av største betydning for å få kunne gi innbyggerne tjenester av god kvalitet.

Kommunedirektøren, kommunalsjefene og kommunedirektørens ledergruppe har overordnet arbeidsgiveransvar. Kommunalområde Stab og utvikling er disses ressurs i arbeidet med alle ordninger og fellessystemer som skal til for at kommunen som organisasjon skal fungere i tråd med lovkrav, intensjoner og målsettinger.

Kragerø kommunes organisering - [organisasjonskartet](#)

Målsettinger

Kommuneplanens målsettinger for kommunen som organisasjon, tjenesteyter og arbeidsplass:

1. Bærekraftig kommuneøkonomi.
2. Kommunen er en attraktiv arbeidsplass, og fremmer likestilling og likelønn.
3. Innbyggere og brukere opplever god kvalitet på tjenestene.

I overordna kapitler i kommuneplanen, vil punkt 3 stå øverst. Men under Kommunal tjenester tema er midlene og verktøyene for å få til punkt tre hovedfokuset. Bærekraftig økonomi og at kommunen er attraktiv som arbeidsplass er en forutsetning for at arbeidet som gjøres er av beste kvalitet. Det er intensjonen.

Utfordringer

Med mål om en bærekraftig kommuneøkonomi har kommunedirektøren lagt fram en perspektivanalyse. Med bakgrunn i endringer i ny kommunelov. Perspektivanalysen tar spesielt for seg økonomiutviklingen de neste 10 årene, forutsetningene for denne, utfordringer knyttet til denne og endrede krav til kommunal økonomiplanlegging. Blant annet blir kommunene nå pålagt å lage handlingsregler knytta til resultatgrad, fondsgrad, gjeldsgrad med mer. Men målet med endringene er i tråd med kommuneplanens mål om en bærekraftig kommuneøkonomi. I loven, gjengitt i perspektivmeldingen, skal *en bærekraftig kommuneøkonomi imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få tilfredsstillende sine behov.*

Med henvisning til årsmeldingen 2019 grunngis det at kommuneøkonomien til Kragerø kommune ikke er bærekraftig. Hensikten med perspektivanalysen er å belyse dette, peke på utfordringen vi på nåværende tidspunkt kjenner for så å vurdere hvordan vi bør håndtere nåværende situasjonen og utfordringene framover slik at økonomien kan bedres og gå i retning av å bli bærekraftig.

Viktige endringer perspektivanalysen - med henvisning til revidert kommunelov, tar for seg er endringer og nye krav i finansreglementet.

Til det kommunale økonomiarbeidet og i arbeidet med å definere kommunenes økonomiske handlingsrom omtales økonomimålene gjennom måltall kalt handlingsregler. I analysen blir det brukt handlingsregler for resultatgrad, gjeldgrad, fondsgrad og belastningsgrad.

Utfordringer – eller *nasjonale drivere* som perspektivanalysen viser til¹¹ og som den økonomiske planleggingen må forholde seg til framover, oppsummeres i analysen slik:

- Moderat vekst i befolkningen og flere eldre
Antallet over 80 år mer enn dobles fram mot 2040
- Mindre økonomisk handlingsrom i offentlig sektor.
Oljens betydning i økonomien reduseres og oljefonds inntektene reduseres
- Rask teknologisk utvikling
I løpet av de neste tiårene vil digital teknologi kunne bidra til å løse mange av utfordringene innenfor viktige samfunnsområder som bl.a. helse og omsorg, transport, klima, energi og matproduksjon.
- Klimaendringer, klimarisiko og miljøspørsmål påvirker planlegging og økonomi
FNs klimapanel understreket i sin rapport høsten 2018 at et globalt grønt skifte vil kunne bidra til at nettutslippene av klimagasser bringes ned mot null. Endring gjennom utforskning og innovasjon vil være nødvendig.
- Mangel på kompetanse og kompetent arbeidskraft
Arbeidstakere må kunne håndtere et mer teknologiintensivt arbeids- og samfunnsliv. Økningen i antall eldre vil gi økt etterspørsel etter kompetanse i pleie- og omsorgstjenester. Med lav vekst i befolkningen i arbeidsfør alder mange steder i landet, vil konkurransen om arbeidskraften mellom sektorer og mellom regioner øke.
- Grunnleggende menneskelige behov for trygghet og tilknytning
Mennesker har basale behov for relasjoner, samhold og trygghet. I hvor stor grad dette blir tatt hensyn til i utviklingen av samfunnet og ikke minst i offentlig og kommunal sektor, vil ha betydning for løsningene som blir valgt.
Koronasituasjonen og anslag for lignende scenarier er og vil være ekstremt utfordrende for alle sektorer, men ikke minst for offentlige og kommunale virksomheter. Personellmessige og økonomiske utfordringer spisses betydelig når slike typer epidemier eller pandemier rammer.

Kommunal økonomi i 2020

Kragerø kommune har en stor framgang i totalresultatet på årets kommunebarometer med en 169. plass mål mot landets 422 kommuner i 2019. Det betyr 112 plasser fram sammenlignet med 2018 hvor vi var på 281. plass.

Bedring på flere områder enn det økonomiske ser ut til å være grunnen, for i alle målinger fra 2010 til nå har økonomitallene for Kragerø kommune vært svært «røde» og vi har i «alle» år vært blant de 20-30 dårligste kommunene i landet hva gjelder økonomiresultater. For økonomidelen av barometeret for 2020 (2016 til 2019 tall) ser slik ut:

¹¹ Rapport fra kommunal og moderniseringsdep. – Scenarier for offentlig sektor fram mot 2040.

Tabell 11 a

Rangering

	2015	2016	2017	2018	2019
ØK01 Korrigert netto driftsresultat i prosent		292	266	257	203
ØK02 Korrigert netto driftsresultat i prosent, snitt 4 siste år		300	329	299	297
ØK03 Brutto driftsresultat i prosent	180	222	231	336	111
ØK04 Disposisjonsfond	332	351	356	361	333
ØK05 Endring disposisjonsfond		215	270	190	163
ØK06 Netto renteeksponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	375	388	383	374	337
ØK07 Endring i netto renteeksponert gjeld (andel av brutto driftsinntekter)		304	179	276	34
ØK08 Netto finansutgifter, i prosent av brutto driftsinntekter, ekskl. avdrag	314	312	308	273	293
ØK09 Investeringer, som andel av brutto driftsinntekter. Snitt siste fire år	99	235	208	200	190
ØK10 Andel av investeringene som finansieres av lån, siste fire år	164	212	237	294	347
ØK11 Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter	279	268	285	280	260

Kostnadsnivå vist i kommunebarometeret fordelt på sektorene 2015 - 2019:

Tabell 11 b

Rangering

	2015	2016	2017	2018	2019
ENH01 Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	272	263	260	309	314
ENH02 Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	121	89	198	220	161
ENH03 Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	106	67	176	163	135
ENH04 Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	181	188	45	300	267
ENH05 Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	301	261	308	353	361
ENH06 Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	57	74	127	199	138
ENH07 Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	170	266	91	89	79

På tross av flere dårlige resultater som vist i tabell 11 b ovenfor, er kostnadsnivået på de målte sektorene en god del bedre for 2019. Det betyr likevel at kostnadsnivået samlet sett er for høyt.

Kostnaden til sosialhjelp er høy, noe det også har hvert over tid. Det understreker hvor viktig det er å ha fokus på de gruppene som av ulike grunner står utenfor arbeidslivet og er avhengig av disse ytelsene. Vi ser at kostnaden til grunnskolen ligger godt over nasjonalt nivå. Dette er for øvrig også beskrevet og kommentert ovenfor i kapitlet om *Barn og unge – oppvekst og utdanning*, avsnittet om grunnskole.

Det er viktig i økonomiplanarbeidet framover å se på kostnadsnivået for sektorene sammenstilt med muligheter på inntektssiden for å bevege oss så raskt som mulig mot målet om en bærekraftig kommuneøkonomi. Med henvisning til *handlingsregel*begrepet overfor, vil gjeldsgrad- og gjeldsbyrdeproblemstillingen kreve tilsvarende fokus.

Planbehovene knyttet til den kommunale økonomien løses ved utarbeidelsen av årsbudsjetter og økonomiplan for 4 års perioder.

Perspektivanalysen vist til ovenfor bidrar til viktig bakgrunnsinformasjon, analyser og skissering av metodiske valg for god økonomihåndteringen. Isolert til økonomiområdet bør vi derfor ha det planverktøyet som skal til i arbeidet med å nå kommuneplanens mål om *en bærekraftig økonomi*.

Kompetanse og rekruttering

Utover å utvikle en bærekraftig kommuneøkonomi, er de ansattes kompetanse organisasjonens viktigste ressurs for å klare å levere så gode tjenester som mulig. Punktene fra perspektivanalysen vist til på s. 33 ovenfor peker også på forhold som vil utfordre både kompetanseutviklingen blant de ansatte i organisasjonen og konkurransen i markedet for å være i posisjon til å rekruttere de beste på sine områder og fagfelt der det er behov. Dette gjelder også når ledere skal rekruttere.

Å arbeide med innholdet i kommunens kompetansekrav nå og framover, og hvilke behov dette utløser, er vesentlig del av kommunens *Strategiske plan for kompetansutvikling*. Dette er også en plan som peker på metoder for å ivareta kompetansutviklingsarbeidet i organisasjonen. Derfor er det også viktig at denne planen holdes operativ, blir oppdatert og videreutviklet i tråd med krav og behov organisasjonen til en hver tid står overfor på kompetansefeltet.

5. KOMMUNEPLANREVISJON

5.1 Kommuneplanens samfunnsdel

Det er flere forhold som vil måtte påvirke revisjonsarbeidet med ny kommuneplan. Utover forhold som er brakt fram gjennom planstrategien så langt, nevnes her noen hovedpunkter:

Det nasjonale forventningsdokumentet 2019 - 2023 til kommunal planlegging tar nå utgangspunkt i FN's 17 bærekraftsmål (jmf. fig.2 s.5 og Regionale planstrategi 2020 – 2024 for Vestfold og Telemark, fig.3 s.8)

Dette legger flere føringer for det kommunale planarbeidet enn hva gjeldende kommuneplan bygger på. Gjeldende kommuneplan er med basis i regjeringens forventningsdokument fra 2011 og fra 2015. Der var utgangspunktet de tre bærekraftsbegrepene; - bærekraftig økonomi, bærekraftige sosiokulturelle forhold og bærekraftig klima og energi. Ikke noe galt med dette som på mange vis kan ses på som samlebegreper for de fleste av FN's 17 bærekraftsmål. Men FN's bærekraftsmål er definitivt mer detaljert og har et bredere og er mer målretta lokalt og internasjonalt med grundighet både på bærekraftsområdene økonomi, levekår og ikke minst klima og energi.

Gjeldende kommuneplan anbefales også strategisk å ha et sterkere fokus på besøkattractive strategier og satsningsområder. Bo- og bedriftsattraktivitet er prioriterte strategier i nåværende plan, men reiselivsnæringen må også være prioritert og godt forankret på høyeste plannivå i kommunen.

Gjeldende kommuneplan vektlegger at utviklingsarbeidet i kommunen må ha basis i både erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap. Men planen sier lite om innovasjon, innovasjonsmetodikk og det å utvikle en innovasjonskultur som stimulerer kreativitet og nyskappingskraft i organisasjonen. Her bør revidert plan gjøre justeringer og tilføyelser som ivaretar dette aspektet i det kommunale arbeidet.

Endringer i kommuneloven må å tas med i revisjonsgrunnlaget. Her kan nevnes flere elementer som er endret, men tar spesielt med at det legges nye føringer og krav knytta til kommunal økonomi for at den skal bli planlagt og styrt slik at man oppnår målet om en økonomi som er bærekraftig.

Til sist en generell betraktning vedrørende kommuneplanens omfang, innretning og form. Den inneholder i dag mye på kunnskapsgrunnlagsiden, mye omkring metodiske og strategiske valg samt generelt mye tekst på en del tema. Det foreslås, særlig da i samfunnsdelen at selve hoveddokumentet konsentrerer seg om eksempelvis langsiktige mål, strategier og satsningsområder på helt overordnet nivå, men selvfølgelig i tråd med at FN's bærekraftsmål på de ulike tema som der defineres og som i større grad skal være med i planen på en relevant, nyttig og målretta måte.

5.2 Kommuneplanens arealdel

Nasjonale forventninger og på en del områder Regional planstrategi 2020-2023, gir føringer for planstrategien hva angår rullering av kommuneplanens arealdel, enten helt eller skjematisk. Skjærgården med øyer og kystlinjen langs fastlandet bør ha særlig fokus, med tanke på de utfordringer vi har hatt den

siste tiden med uklarheter i eget planverk. Målet må være å øke forutsigbarheten for alle parter, både utviklere, entreprenører, hytteeiere og ikke minst forvaltningen både lokalt og regionalt.

Fylkesmannen oppfordrer til *vurdere om tiltak og utbyggingsområder som tidligere er godkjent i planer er i samsvar med føringene i Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (SPR-strandsone)*. Dersom det er gamle planer som gir mulighet for utbygging i strid med SPR-strandsone, bør disse gjennomgå en miljørevisjon som innebærer en revisjon, eventuelt oppheving.

Administrasjonen anbefaler at følgende punkter legges til grunn for kommende rullering av kommuneplanens arealdel:

- Arealformål i kommuneplanens arealdel:

Det er behov for korrigerende av formålene i kommuneplanens arealdel i områder hvor det ikke er samsvar mellom gjeldende reguleringsplaner og overordnet arealformål i kommuneplanen.

Konsekvensen av en slik korrigerende vil bl.a. være at søknader i tråd med plan kan omsøkes uten krav om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. Gir kortere saksbehandlingsfrist og reduksjon i gebyrer.

- Planbestemmelser og retningslinjer i kommuneplan:

Det er behov for en juridisk gjennomgang av planbestemmelser og retningslinjer, opprydning i struktur og få på plass forutsigbare og tydelige bestemmelser som er hjemlet i plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter og statlige retningslinjer.

Gode planbestemmelser vil forenkle den kommunale saksbehandlingen og redusere tolkningsrommet. Næringen og brukere i søknadsprosess vil lettere kunne forstå og tolke aktuelle bestemmelser. Mindre orientering/veiledning fra kommunen. Mulig effektiviseringsgevinst.

- Fremtidig arealbruk i 100-metersbeltet:

Nødvendig vurdering av videre arealbruk i strandsonen med tilgrensende områder. Dette kan omfatte nye eller eksisterende utbyggingsområder. Det bør/må vurderes om eldre reguleringsplaner bør oppheves eller endres. (Miljørevidering)

Dette er viktig for den langsiktige utviklingen av strandsonen. Aktuelle utbyggingsområder bør gjennomgås skjematisk og vurderes opp mot statlige planretningslinjer for forvaltning av strandsonen langs sjøen.

- Juridiske byggegrenser i kommuneplanens arealdel:

Det er behov for inntegning av juridiske byggegrenser mot sjø i plankart. Spesielt viktig i områder med mye bebyggelse og aktivitet. Det vurderes også om LNF er riktig arealkategori i disse områdene.

Byggegrense i plan gir forutsigbarhet i forhold til utviklingsmuligheter. Og det vil kunne forenkle saksbehandling og det vil kunne gi en reduksjon i antall dispensasjonssøknader.

Arbeidet startes snarest mulig i form av en kommunedelplan, slik at den kan iverksettes før kommuneplanen blir vedtatt.

6 Oppsummering av planstatus og planbehov medio 2020:

Med referanse til kap. 5.2. *Kommuneplanens arealdel* ovenfor, er planer i følge plan og bygningsloven som reguleringsplaner, områdeplaner eller kommunedelplaner areal ivaretatt i eget planregister. Dette er et omfattende register som er å finne som vedlegg til Kommuneplan 2018 – 2030.

Enkeltplaner kan her bli endret/revidert som følge av revisjonsarbeidet som foreslås i punktene ovenfor innunder kap. 5.2.

Planer til samfunnsplandelen som utgår, er gjennomført eller er revidert i planstrategiperioden 2016–2020

- | | |
|--|---|
| ➤ Alkoholpolitisk handlingsplan 2016 – 2020 | Merknad: Revidert plan ny periode vedtatt. |
| ➤ Avfallsplan 2015 – 2019 | Merknad: se <i>Planer under arbeid/planer til revisjon (gul tabell)</i> nedenfor |
| ➤ Hovedplan for vann og avløp 2011 - 2020 | Merknad: Revisjon i planperioden (jmf. s. |
| ➤ Plan for integrering av flykninger 2017 – 2021 | Merknad: Ny plan/revisjon er vedtatt. |
| ➤ Plan for folkehelsearbeidet | Merknad: Kommuneplan 2018 – 2030 og krav om 4 årig folkehelsemelding ivaretar tema. |
| ➤ Boligsosial handlingsplan | Merknad: se forslag <i>nye planer</i> nedenfor. |
| ➤ Trafikksikkerhetsplan 2016 – 2019 | Merknad: som vist nedenfor, revidert plan vedtatt. |

KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2020 – 2024

PLANSTATUS 2020 - for planer som er i bruk, nye planer under arbeid eller revisjon pr. 30.6. 20 - og nye planforslag.

PLANER I BRUK (De fleste planer er vedtatt å gjelde for en hvis tid. Det forutsettes at disse rulleres i tråd med vedtak)

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk Vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
KOMMUNEPLAN 2018 – 2030	16/03908	Kommune- styret (KST) 15.9. 18	Kommune- direktøren	Gjeldende for perioden 2018 – 2030	Ja	Se planrevisjonsstatus kap. 6 s.35 og tabell <i>Planer under arbeid</i> m.m. nedenfor
Sentrumsplan	18/16	KST 10.03. 16	Samfunn	2016 - gjeldende	Ja	Se forslag <i>Planer under arbeid m.m.</i> i tabell nedenfor.
Helse, miljø og sikkerhet (HMS – plan)	6/19	Adm.utvalg 30.4. 19	Kommune- direktøren	2019 - 2022	Nei	Gir føringer for kommunens arbeid på HMS – området.
Plan for samfunnssikkerhet og beredskap	2/18	KST 18.01. 18	Kommune- direktøren	2018 - 2021	Nei	Plan for systemer, struktur/organisering, samt arb. m/ROS-analyser
Overordnet beredskapsplan	2/18	KST 18.01. 18	Kommune- direktøren	2018 - 2021	Nei	Operativt rettet plan
Helse-, sosial- og smitteberedskapsplan		HHO	Helse og omsorg	Rulleres jan./feb. 21	Nei	

PLANER I BRUK

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
Geodataplan 2019 – 2022 Kragerø kommune	76/18	Hovedutv. plan og bygg 22.08. 18	Samfunn	2019 - 2022	Nei	
Tiltaksstrategi og retningslinjer for jordbruket i Drangedal og Kragerø	56/20 20/02675	KST 11.06. 20	Samfunn	2020 - 2022	Nei	Planlagt rullert og videreført fra 2022.
Klima og energiplan 2019 - 23	18/19	KST 26.09.19	Samfunn	2019 - 2023	Ja	Generelt berører planen «alle». Det tas sikte på å rullere denne parallelt med kommuneplan og at den får status som kommunedelpl.
Kragerøvassdraget	83/10	23.09. 10	Samfunn	Lokalt tiltaksprogram knytta til Regional vannforvaltningsplan 2016 - 2021	Ja	Resultatet blir en godkjent vannforvaltningsplan med lokale tiltak som gjelder fra 2017
Trafikksikkerhetsplan for Kragerø	20/00234	Hovedutv. samfunn 04.06. 20	Samfunn	2019 - 2023	Ja	
Omstillingsplan	38/17 17/00180	KST 11.05. 2017	Kommune- direktøren	2017 - 2022	Ja	Følger omstillingsprogrammets varighet.
Kragerø – En næringsvennlig kommune	83/18 18/00951	KST 08:11. 18	Kommune- direktøren	Fra 2019	Ja	Handlingsdelen (kap.9) gjelder for perioden 2019 - 2020
Strategisk plan for kompetanseutvikling for Kragerø kommune	18/01147	Adm.utv. 22.03. 18	Støtte og utvikling	Vedtatt for perioden 2018 - 2022	Nei	.
Digitaliseringsstrategi for Kragerø kommune	44/20	KST 18.05. 20	Støtte og utvikling	2020 - 2023	Ja	

PLANER I BRUK

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
Omsorgsplan 2020	45/10 og 51/14	KST 25.05. 10 og 25.09. 14	Helse og omsorg	2010 – 2020 Planen revidert og rullert sept 2014, inneholder også revisjon av demensplan	Ja	Planrevisjon igangsatt. (se <i>Planer under arbeid osv.</i> s.42)
Alkoholpolitisk handlingsplan	43/20 20/01130	KST 18.05. 20	Støtte og utvikling	2020 - 2024	Ja	
Anleggsplan for Idretts- og nærmiljøanlegg og fysisk aktivitet	72/19	KST 05.09. 19	Samfunn	Gjeldende	Ja	Vedtatt og er retningsgivende i forbindelse med fordeling av spillemidler.
Tomteforvaltningsplan 2018 - 2021	80/18	KST 8.11.18	Samfunn	Gjeldende	Ja	
Frivillighetsmeldingen	26/18	KST 08.03.18	Samfunn	Gjeldende	Ja	Planen delvis gjennomført innenfor Kulturs rammer, men flere tiltak er ikke igangsatt.
Barn og unge i lavinntektsfamilier. Handlingsplan for å forebygge, redusere og forhindre.. 2019-2022	51/19	KST 13.06.19	Oppvekst	2019 - 2022	Ja	Arbeid på tvers av mange virksomheter. Tiltak er overlatt berørte avdelinger.
Strategi- og handlingsplan for implementering og bruk av velferdsteknolog	57/15	KST 03.09. 2016	Helse og omsorg	2015 – 2020	Ja	Jmf. <i>planer under arbeid osv.</i> i skjema nedenfor: Velferdsteknologisatsningen blir videreført og ivaretatt i revisjonen av <i>Omsorgsplan 2020</i> , og da bl.a. som del av strategien i denne.

PLANER UNDER ARBEID - eller PLANER som er bestemt eller foreslås REVIDERT

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
Kommuneplan 2018 - 2030	16/03908	Samf.del <u>15.09.18</u> arealdel <u>12.02.19</u>	Samfunn	Rulleres hvert fjerde år. Jmf. plan og bygn.lovens § 10-1 om Kommunal planstrategi	Ja	Forslag konkl. planstrategi verbal; Samfunnsdelens hovedlinjer vurderes revidert. All dokumentasjon oppdateres og forhold justeres som følge av endringer i disse som event. kan påvirke målsettinger og valg av satsningsområder. FN' 17 bærekraftsmål vil utfordre utformingen av samfunnsplandelen betydelig. Det bør drøftes hvordan denne forankringen skal ivaretas i planverket uten at det blir for omfattende tekst og beskrivelser. Arealdelen krever endringer. Strandsoneutfordringene spesielt. Kragerø som <u>nasjonalparkkommune</u> skal belyses i både s-del og a-del. Arealstrategien er gjort nærmere rede for i verbaldelens kap. 6
Sentrumsplan	18/16	KST 10.03.16	Samfunn	2016 - gjeldende Etter drøfting i ledergruppa for samfunn bør denne planen revideres og oppdateres i hht til endringer og nytt regelverk.	Ja	Kragerø kommune har avtale med Multiconsult om kjøpe av antikvariske tjenester som vil kunne benyttes til dette. Årlig er det avsatt kr 150,000.- i budsjettet til kjøp av slike tjenester innenfor samfunn.

PLANER UNDER ARBEID - eller PLANER som er bestemt eller foreslås REVIDERT

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
Smitteberedskapsplan (smittevernsplan)		2017	Helse og omsorg, Oppvekst	Økt fokus på rosanalyser, kontinuitetsplanelgging og smittevernsberedskap. Kommuneoverlegen har planansvaret.	Nei	Revisjon av eksisterende plan, sett opp imot smittevernsplan. I lys av coronapandemi bør planen inkludere nylig oppdaterte rosanalyser og kontinuitetsplaner.
Omsorgsplan 2020			Helse og omsorg	Revisjon pågår. Skal være en plan en «overordnet strategiplan for helse- og omsorgstjenestene»	Ja	Rev. plan må ivareta velferdsteknologiaspektet og stor «eldrebølge»
Innhold og kvalitet i barnehagen			Oppvekst	Revidering av Kragerøbarnehagens pedagogiske plan	Nei	Plan for innholdet i barnehagens førskolegrupper må med.
Plan for integrering av flyktninger 2021 - 2025	55/20	KST 11.06. 20	Oppvekst	Plan for integrering av flyktninger gjelder for perioden 2017 – 2021		Ny plan for perioden 2021 – 2025 utarbeides.
Kommunedelplan for kulturminner	44/18	HPBM 18.04.18	Samfunn	Kulturminneplanen ferdigstilles for politisk behandling høsten 2020.		Arbeidet med endelig Kulturminneplan baseres på vedtatt planprogram
Plan for skolebibliotekene	Ikke pol. behandlet	Forutsatt behandlet i Hovedutvalgene som berøres.	Samfunn, Oppvekst	Planen er ferdiggjort i et samarbeide med skolebibliotekar og konsulent ved Oppvekst	Foreløpig ikke	Planen er i avslutningsfasen og er en bestilling fra Kommunalsjefene for Oppvekst og Samfunn.
Helsestasjonen og skolehelsetjenestens plass i habilitering og rehabilitering			Helse og omsorg, Oppvekst	Forebygging og tidlig innsats er føringer for planarbeidet		Et planarbeid på tvers av oppvekst- og helse/omsorgs sektoren.

PLANER UNDER ARBEID - eller PLANER som er bestemt eller foreslås REVIDERT

Plantittel	Sak el. saksnr.	Politisk vedtatt	Ansvarlig kom.område	Planperiode	Tilgang på hjem. side	Kommentarer
Avfallsplan	10/15	12.03. 15	Samfunn	2015 – 2019 Ny avfallsplan er under utarbeidelse og skal ferdigstilles i løpet av 2020	Ja	Siste avfallsplan gikk ut i 2019 og størstedelen av denne er realisert, de største tiltakene og de som ikke er gjennomført vil bli videreført i ny plan
Hovedplanen for vann og avløp		2015	Samfunn	2017 – 2027	Ja	Det jobbes med å realisere planen og dette arbeidet er i rute. Planen skal rulleres en gang i planperioden i 2021 eller 2022 Merk også avsnitt i <i>Perspektivanalyse 2021 – 2030</i> vedr. dette punktet.
Forvaltningsplan for skjærgården			Samfunn	2014 - 2018	Ja	Denne skal revideres i perioden og så raskt som mulig. Men må også sees i sammenheng med ny regional kystsoneplan og Miljødir. bebuda plan «Helhetlig plan for Oslofjorden» Det vil også bli vurdert om dette fortsatt skal være en temaplan eller om den skal utarbeides med endret status til kommunedelplan.

1. Nye planbehov – nye planforslag:

Planområde:	Ansvarlig kom.område	Plantype	Begrunnelse	Kommentarer
Rus og psykiske helse (ROP)	Helse og omsorg	Fagplan	Det bør lages en helhetlig plan for forebygging og håndtering av rusproblematikk og psykiske helse.	Tema blir pr. i dag behandlet i ulike delplaner og andre planer, men ikke som en helhetlig faglig og tematisk plan for feltet.
Strategisk plan for oppvekst	Oppvekst	Fag- og tema-plan	Det er behov for en plan som definerer visjon for barns oppvekst i Kragerø og for tjenestene som kommunen skal gi.	En plan med tydelige langsiktige mål og strategier for en oppvekstpolitikk som skal være et styringsdokument for tjenestene.
Helhetlig overordnet Boligplan for Kragerø kommune	Samfunn, Helse og omsorg		Behov for en overordnet og strategisk plan hvor målene for boligattraksjon (bolig for alle) og levekårsutfordringene i kommuneplanen ivaretas.	De boligsosiale utfordringene må ivareta og vektlegges tilstrekkelig i en slik helhetlig plan.
Kartlegging av friluftsområder¹²	Samfunn (Plan utvikles i samarb. m/fylkeskommunen)	Legges inn i Naturbase av fylket	Kartlegging av friluftsområder (som er planlagt slutført 20/21) Kommunalt verktøy for å få oversikt over og kunnskap om viktige friluftslivsområder i kommunene. Slik dokumentasjon vil være nyttig i alle typer arealplansaker. Det vil også bli et krav fra Miljødirektoratet at kommunene har kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene sine for å kunne søke om statlig sikring av friluftslivsområder.	Det er utarbeidet en standardisert metodikk for bruk i kommunene, og det er lagt opp til at kartleggingen i hovedsak gjøres fra «skrivebordet» med kart og lokalkunnskap.

¹² **Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder:** Identifisere, utvikle og ivareta arealer for friluftslivet. Metoden vil kunne bidra til å oppnå det nasjonale målet om å sikre befolkningen mulighet til å drive et variert friluftsliv både i nærmiljøet og naturen for øvrig.

1. Nye planbehov – nye planforslag:

Planområde:	Ansvarlig kom.område	Plantype	Begrunnelse	Kommentarer
Grønnstrukturplan for Kragerø¹³	Samfunn	Tema-plan el. plan etter Plan og bygningslov?	Hovedutvalg for Plan og bygg vedtok 13.5. 20 i sak 20/02503 dette: 1. Utarbeidelse av grønnstrukturplan for Kragerø vurderes i sammenheng med kommunens planstrategi for 2020-2023, kommunens planbehov og overordna kommuneplanarbeid. 2. Det faglige ansvar for arbeidet med grønnstrukturplan ligger innenfor kommunalsjefområde Samfunn. Virksomhet for bygg og areal får ansvar for koordinering av arbeidet med grønnstrukturplan. 3. Ressurser til dette arbeidet vurderes i kommunens økonomiplan.	
Kragerø kulturskole- Utviklingsplan til et lokalt ressurssenter.	Samfunn	Tema-plan	Det bør lages en helt ny utviklingsplan for kulturskolen. Et slikt strategisk dokument vil være et nyttig verktøy for å videreutvikle tilbudene ved kulturskolen, og legge til rette for mer samarbeid med lokalt kulturliv, skoler og andre aktører.	

¹³ Med *grønnstruktur* menes et sammenhengende, vegetasjonspreget område som ligger innenfor eller i tilknytning til en by eller et tettsted. Formålet gjør det mulig for kommunen å avgrense hovedstrukturen i grøntdrag og naturområder, gjennomgående turdrag og parker og større friområder, lekeområder og naturområder innen byggesonen. Grønnstrukturen vil binde de grønne områdene innenfor byggesonen sammen med friluftsområder utenfor.